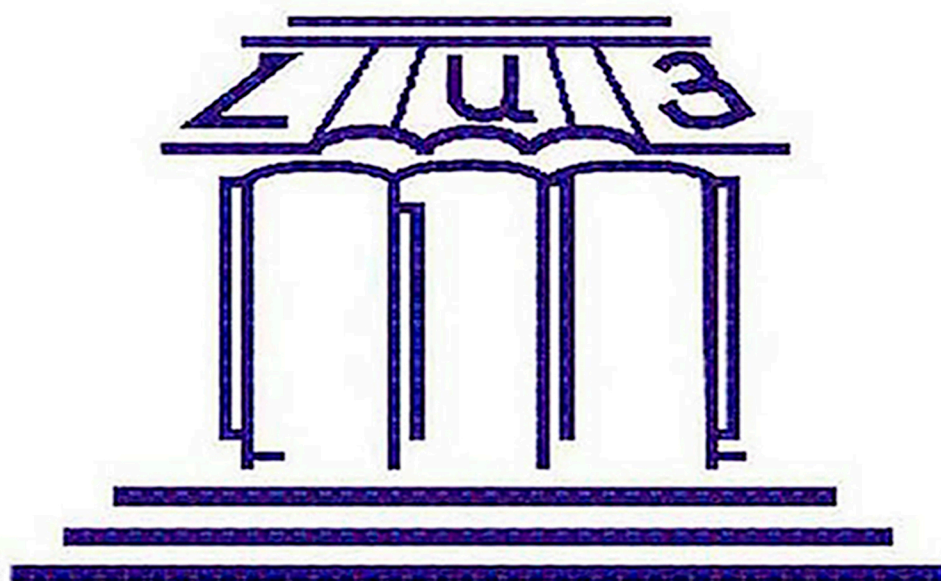

Հայկական գիտահետազոտական հանգույց Armenian Research & Academic Repository

Սույն աշխատանքն արտոնագրված է «Մտեղծագործական համայնքներ
ոչ առևտրային իրավասություն 3.0» արտոնագրով

This work is licensed under a **Creative Commons Attribution-NonCommercial
3.0 Unported (CC BY-NC 3.0)** license.

Դու կարող ես.

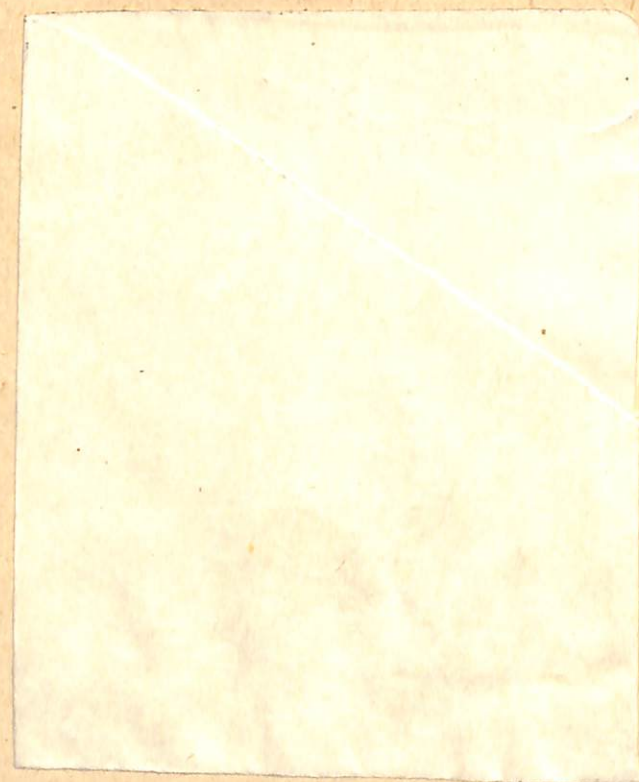
պատճենել և տարածել նյութը ցանկացած ձևաչափով կամ կրիչով
ձևափոխել կամ օգտագործել առկա նյութը ստեղծելու համար նորը

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format

Adapt — remix, transform, and build upon the material

31(075)
q-95

97075

Հ. Ս. Խ. Հ. ԼՈՒՍԺՈՂԿՈՄՍՏ — ՍՈՑ. ԴԱՍ. ԳԼԽԱՎՈՐ ՎԱՐՉՈՒԹՅՈՒՆ
ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ ԴՊՐՈՑԻ ՁԵՆՆԱՐԿՆԵՐ

ԱՇԽԱՐՀԱԳՐՈՒԹՅԱՆ

ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ ՏԵՏՐ

Ուսուցման հիմնգերարդ տարվա համար

Կազմեց Հ. ԳՐԻԳՈՐՅԱՆ

ՊԵՏԱԿԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿՉՈՒԹՅՈՒՆ
Ե Ե Ր Ե Վ Ս Ն 1932

-5 OCT 2011

91(625)
Q-95
ms

Հ. Ս. Խ. Հ. ԼՈՒՍԺՈՂԿՈՄԱՏ — ՍՈՑ. ԴԱՍ. ԳԼԽԱՎՈՐ ՎԱՐՁՈՒԹՅՈՒՆ
ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ ԴՊՐՈՑԻ ՁԵՌՆԱՐԿՆԵՐ

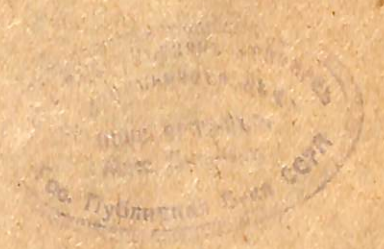
9
9-95

64

ԱՇԽԱՐՀԱԳՐՈՒԹՅԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ ՏԵՏՐ

Ուսուցման հիմնգերքի տարվա համար

Կազմեց Հ. ԳՐԻԳՈՐՅԱՆ

ՊԵՏԱԿԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿՉՈՒԹՅՈՒՆ
ՅԵՐԵՎԱՆ 1932

Պետրոսի տպարան
Գլավիտ № 7030 (բ)
Հրատար. № 1982
Պատվեր № 6606
Տիրաժ 8000

353
429

Աւխտանք 1*).— Տված շրջանի վրա բառերով նշանակեցե՛ք հորիզոնի գլխավոր և լեռկոր. դական կողմերը:

Շրջանի կենտրոնում նկարեցե՛ք մի մագնիսական ուժ ալնպես, վոր նրա մի ծալն ուղղված լինի դեպի հյուսիս, իսկ մյուսը՝ դեպի հարավ (նկ. 1):

Աւխտանք 2.— Աշակերտը դաշտում ստվերի ոգնու. թլամբ վորոշում է հորիզոնի կողմերը (նկ. 2):

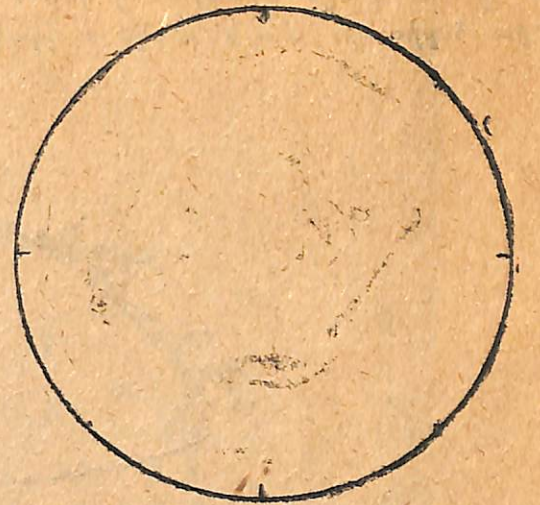
Նկարի վրա նշանակեցե՛ք հորիզոնի գլխավոր կող. մերը:

Կետրին ստվերը դեպի վեր կողմն է նայում:

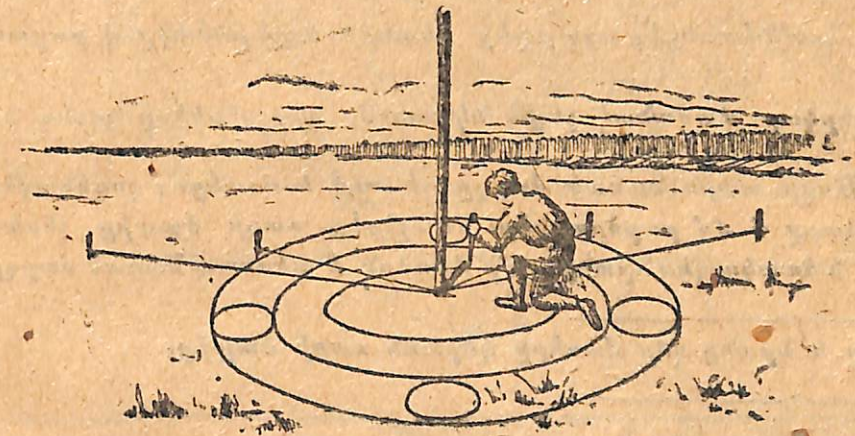
Պատասխան _____

Արևածաղին ստվերը դեպի վեր կողմն է նայում:

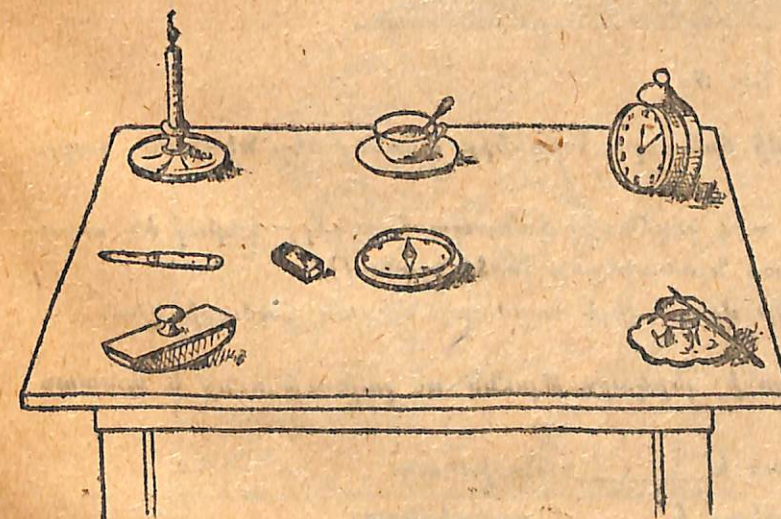
Պատասխան _____

Նկ. 1.

Նկ. 2.

Նկ. 3.

Աւխտանք 3.— Սեղանի վրա՝ կող. մնացուցի շուրջը միջանի առարկաներ են դրնվում. (նկ. 3):

Մո՛մը կողմնացուցի վեր կողմն է գտնվում. Պատ. _____

Իսկ ծծանը _____

» ժամացուցը _____

» լուցկու տո՛ւփը _____

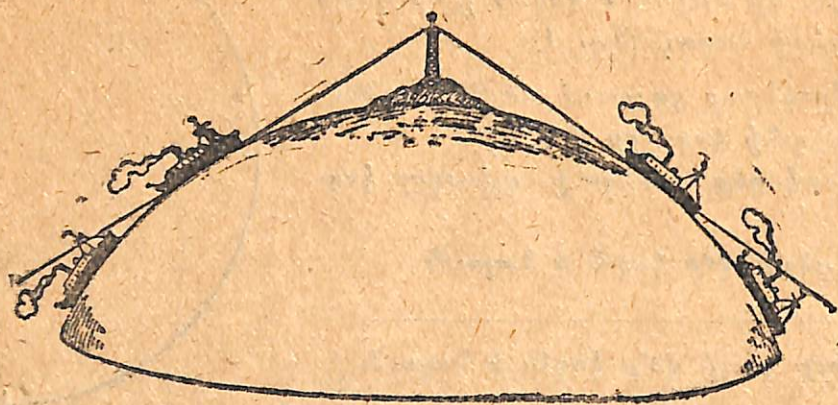
» բաժակը _____

» թանճամանը _____

Կողմնացուցի արևելյան կողմը մի ստաղ նկարեցե՛ք:

*) 1—3, 6—11, 15, 20, 31—33, 40 42, 45, 53—59 և 61—66 աշխատանքները վերցված են Նյիրե. գլանի Աշխարհագրական I տետրից, իսկ մնացածը փոխադրված է Իվանովի «Рабочая тетрадь по геогра. Физ.»-ից:

Աւխասան 4. — 4 ընկալը ցույց է տալիս սարի վրայի աշտարակի ծայրին գտնվող դիտողի հորիզոնը: Աշտարակից վերև, ողորմ նկարեցեք մի սավառնակ և այնպիսի քաշեցեք նրա հորիզոնը: Սարի տակն ուղղակի լեզրի մակերևութի վրա նկարեցեք մի մարդ և քաշե-

Նկ. 4.

ցեք նրա հորիզոնն եւ: Համեմատեցեք այդ լեռնը կետերի հորիզոնները վաղապարհներ տարբերութիւն պատճառը:

Ինչո՞ւ մարդիկ լեռնալ ժամանակ չեն նկատում, վոր լեռկերը գունդ են:

Աւխասան 5. — Ծովի ափին նստած մարդը դիտում է մոտեցող շոգենավերը (նկ. 5) Նրա տած մարդու լեռնի սարը 8 մմ բարձրացրեք: Քաշեցեք սարի ծայրից լեռնացող հորիզոնը: Վոր շոգենավերը և հատկապես նրանց վոր մասերն են տեսնում նստած մարդը:

Պատասխան

Վոր շոգենավերը և նրանց վոր մասերը կերևան սարի ծայրից:

Պատասխան

Նկ. 5.

Կարող են աջակողմյան վերջին շոգենավի ճանապարհորդները տեսնել մեր նկարած սարը: Պատասխան

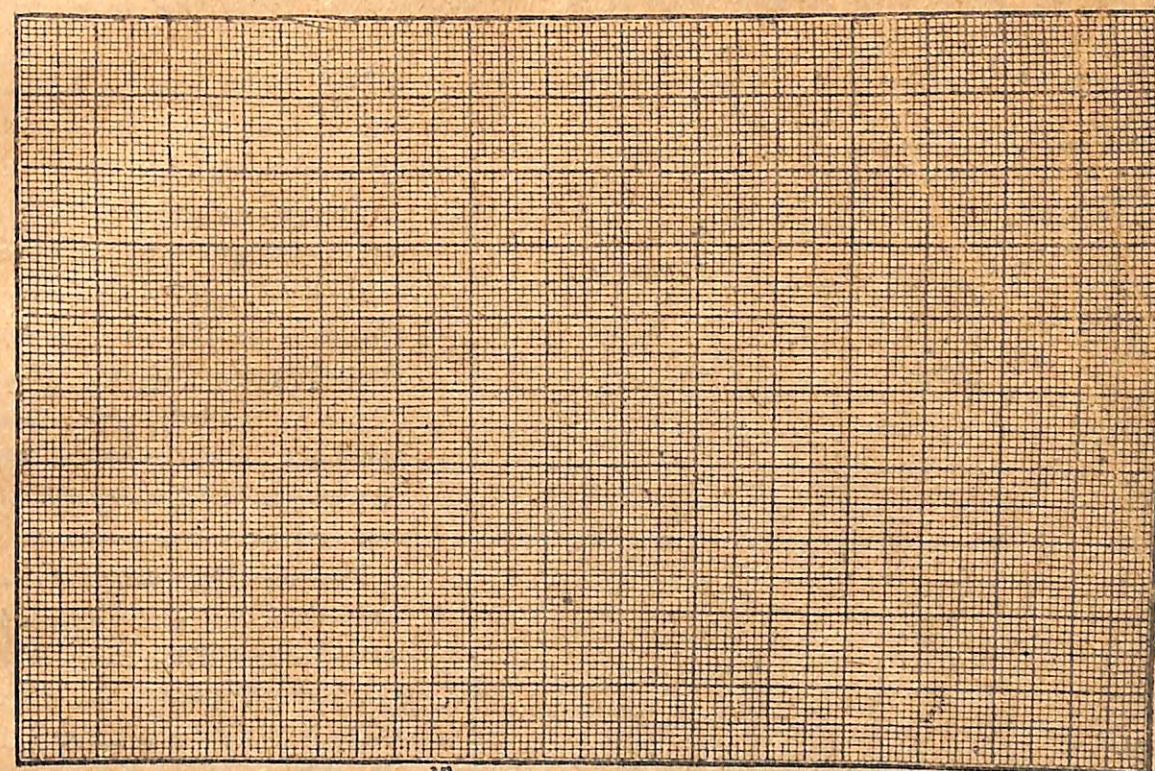
Գտեք ծովի վրա այն կետը, վորտեղից այդ շոգենավի ճանապարհորդները կարող են առաջին անգամ տեսնել սարի գագաթը (այդ կետը նշանակեցեք վորևէ նշանով): Ինչո՞ւ հորիզոնի գլխողութունները ծովի վրա ափից հարմար են, քան ցամաքի վրա:

Աւխասան 6. — Չափեցեք ձեր դասարանի լեռնալութիւնն ու լայնութիւնը և պատասխանը նշանակեցեք տետրում:

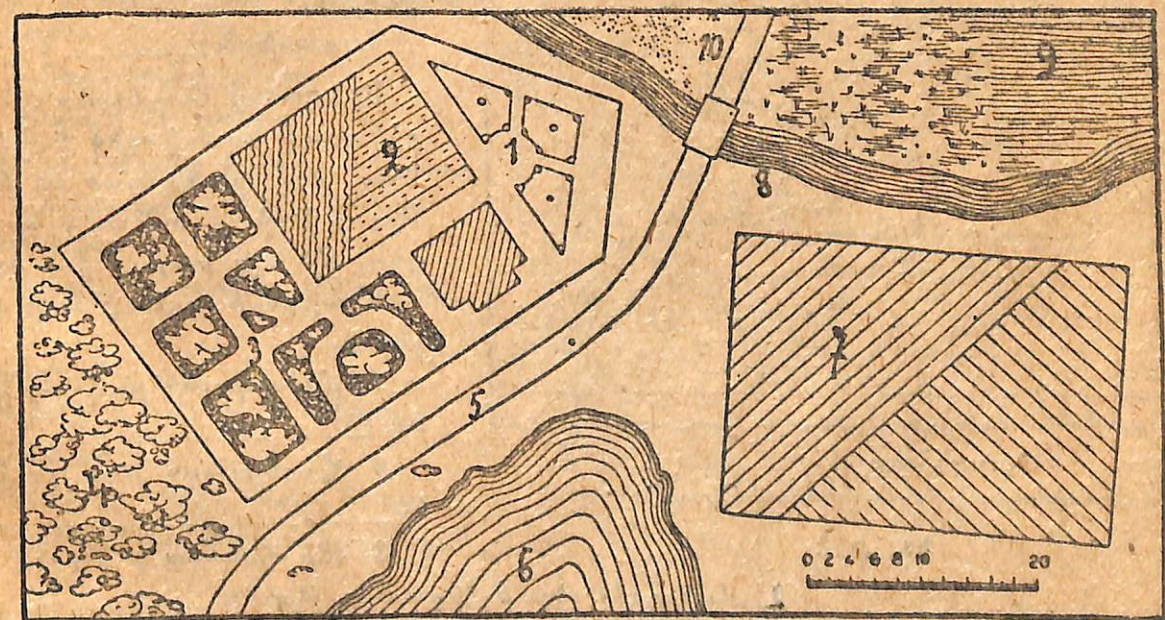
Դասարանի լայնութիւնն է _____ մետր և _____ սանտիմետր:

Դասարանի լեռնալութիւնն է _____ մետր և _____ սանտիմետր:

Աւխասան 7. — Գծեցեք դասարանի հատկապիժը նախ բակում և ապա մի թերթ թղթի վրա:

Նկ. 6.

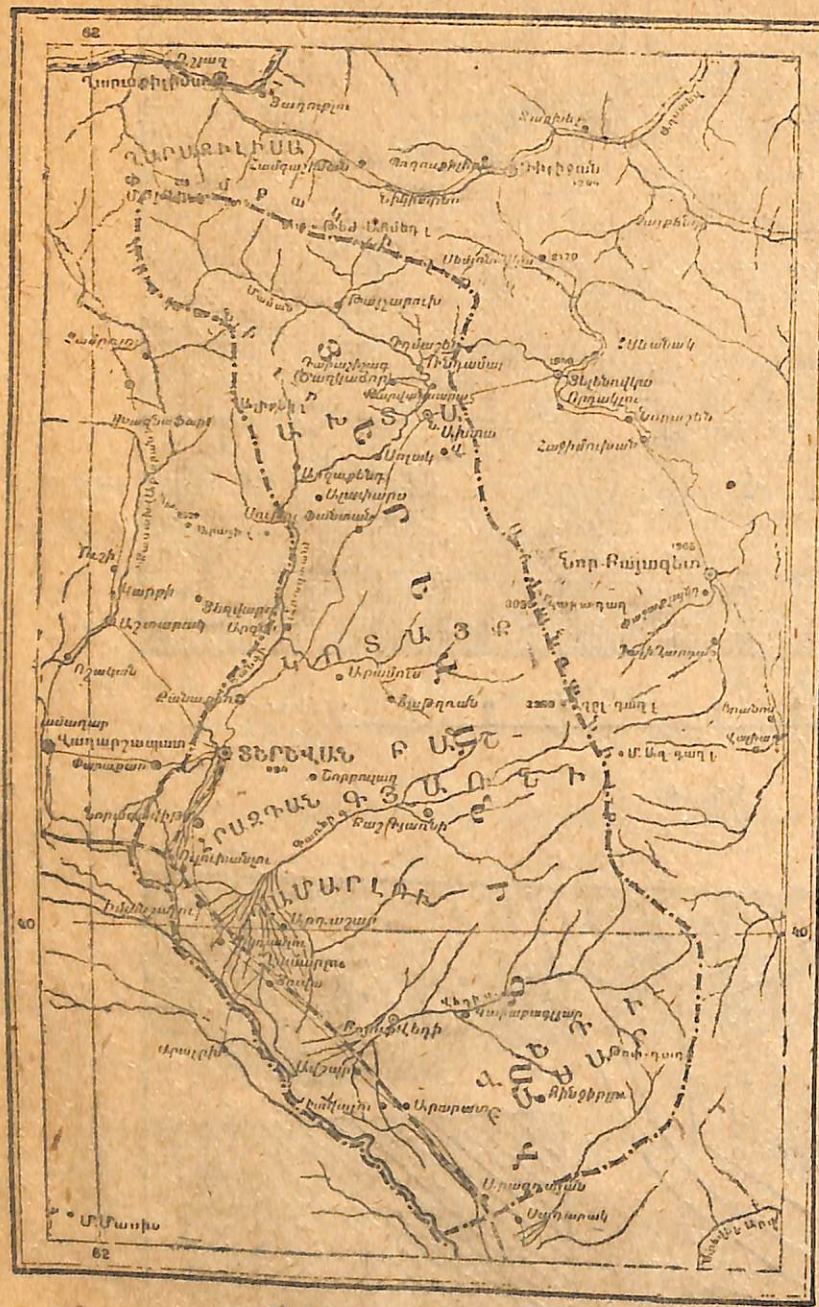
Նկ. 7.

Մասշտաբի թվերը ցույց են տալիս մետրեր:

1—տնիք, 2—բանջարանոց, 3—այգի, 4—անտառ, 5—խնուղի, 6—լիճ, 7—վարելահողեր, 8—գետ, 9—հանքանք, 10—ավազոտ տեղեր:

ա. Կապիճով բաժնում գծեցեր մի մեծ քառանկյունի, վորի յերկարութունը և լայնութունը հավասար լինեն ձեր դասարանի յերկարությանն ու լայնությանը: Կատանաք դասարանի հատակագիծը:

բ. Ձեր ստացած հատակագիծը բավական մեծ է, նա մի թերթ թղթի վրա չի տեղավորվի: Այդ պատճառով դուք պետք է նրան փոքրացնեք:

Նկ. 8.

Ճանիճը վեր կողմն է գտնվում, Պատասխան

Աշխատանք 9. — Քարտեզը ներկայացնում է Խ. Հայաստանի մի մասը (Նկ. 8). Այդ քարտեզն ինչ մասշտաբով է գծված, այսինքն մեկ սանտիմետրը քանի կիլոմետրի փոխարին է վերցրած:

Իրական մեծությունը քանի անգամ է փոքրացրած քարտեզի վրա:

Վորպես մասշտաբ մեկ մետրի փոխարեն վերցրեք մեկ սանտիմետր և ապա այդ մասշտաբով ցանցի մեջ գծադրեցեք դասարանի հատակագիծը (Նկ. 6). Այդ փոքրացրած հատակագծի վրա շշանակեցեք ուսուցչական սեղանի, աշակերտական նստարանների բլանաձ տեղը:

Նշանակեցեք դռներն ու պատուհանները, գրասխանակն ու վառարանը: Ձմռանաք հորիզոնի կողմերը: Յեթն պատուհանն իրականում գտնվում է արևելյան պատի մեջ, ապա հատակագծի վրա նույն գետ արևելյան պատի մեջ պետք է գտնվի:

Դասարանի լայնությունն ու յերկարությունը քանի անգամ փոքրացրիք:

Պատասխան

Աշխատանք 8. — Նկարի մի փոքրիկ տեղի հատակագիծ է (Նկ. 7): Նրա վրա նշանակված են թվեր: Այդ թվերի ոգնությունը պարզեցեք, թե այդ տեղում ինչ կա:

Մասշտաբի ոգնությունը վորոշեցեք:

1. Ճանապարհի յերկարությունը

2. Վարելանդի յերկարությունը

3. Լճի մոտակա յեղիճից մինչև

Լ. Կամուրջը յեղիճ հեռավորությունը

Ինչ է նշանակում մեծ մասշտաբով գծված քարտեզ: Մասշտաբի ոգնությունը վորոշեցեք, թե Յերևանից մինչև Նոր-Բայազետ քանի կիլոմետր է Պատասխան

Վաղարշապատը Յերևանի վոր կողմն է գտնվում: Պատասխան

Աշխատանք 10. — Հասարակածի և դրեվոր միջործակների պարզ վորեն գույնի հաստ գիծ քաշեցեք (Նկ. 9) Հասարակածի և դրեվոր միջործակների յերկարությունը նշանակեցեք այն թվերով, վորոնք ցույց են տալիս աշխարհագրական լայնությունը և յերկարությունը: Վորպեսզի շտապվեք լավ կլինի այդ թվերը գրեք ախպետ, ինչպես գրված են կիլոմետրի քարտեզի վրա: (աշխարհագրական առկա):

Աշխատանք 11. Կիսագնդերի քարտեզը վրա համապատասխան տեղում դրեցեք «Հյուս. բևեռային շրջան», «Հար. բևեռային շրջան», «Սեզգետնի արևադարձ», «Այժեղներ արևադարձ», «Հասարակած» անունները (Նկ. 10):

Ցույց դրեցեք ներկեցեք մի գույնով, քարտեզն գույները մի ուրիշ գույնով, մի այլ գույնով էլ ներկեցեք տաք գույնը:

Դա՞նք Հայաստանի տեղը:

Վեր գտնում են գտնվում:

1. Սև ու կապույտ ծովերը, Հայաստանը, Միջերկրական ծովը:

Պատասխան

2. Ասիայի հարավային թերակղզիները:

Պատասխան

3. Ասիայի հյուսիսային տիկերը:

Պատասխան

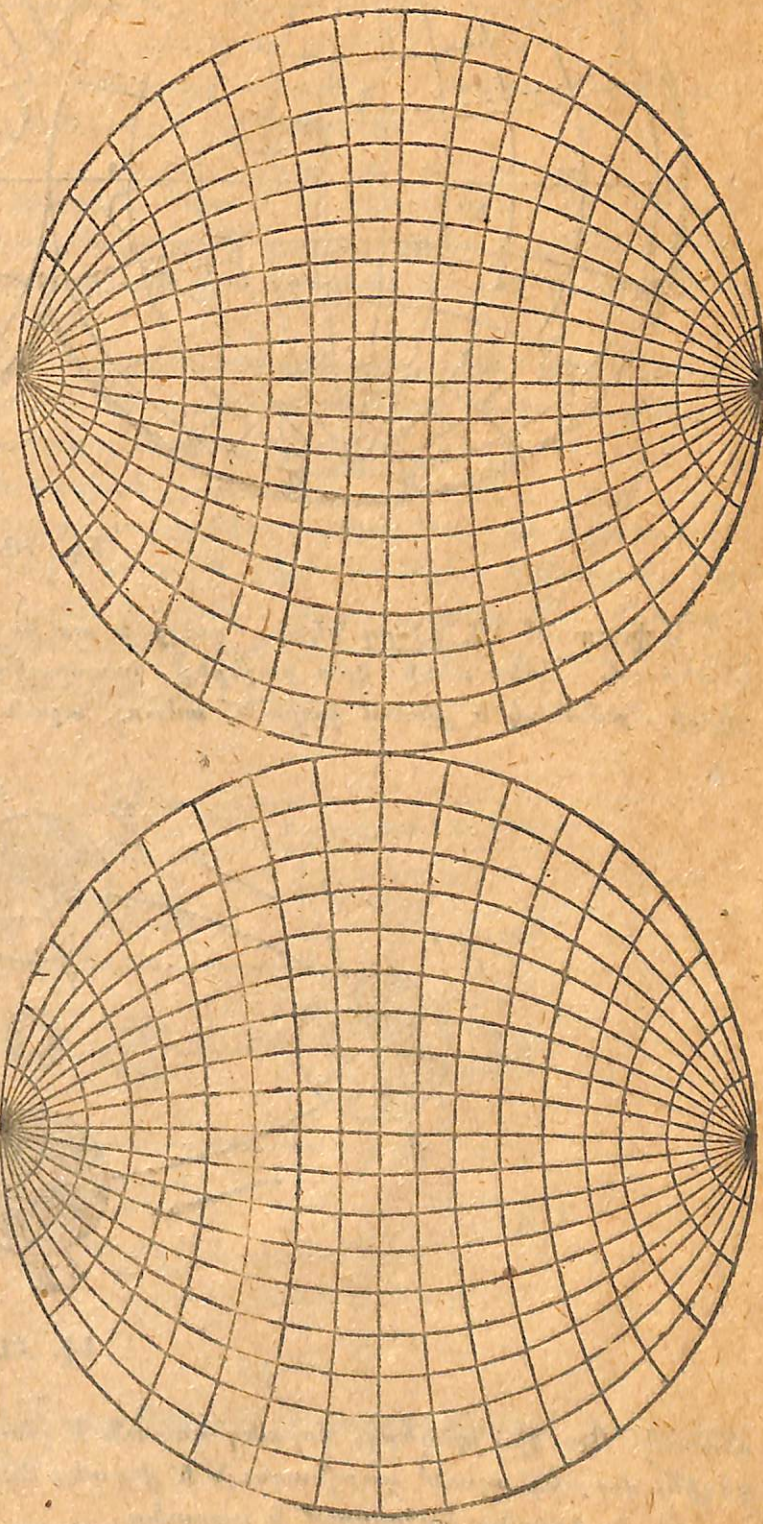
4. Աֆրիկայի միջին մասը, Ավստրալիայի հյուս. մասը, Մալայան արշիպելագը:

Պատասխան

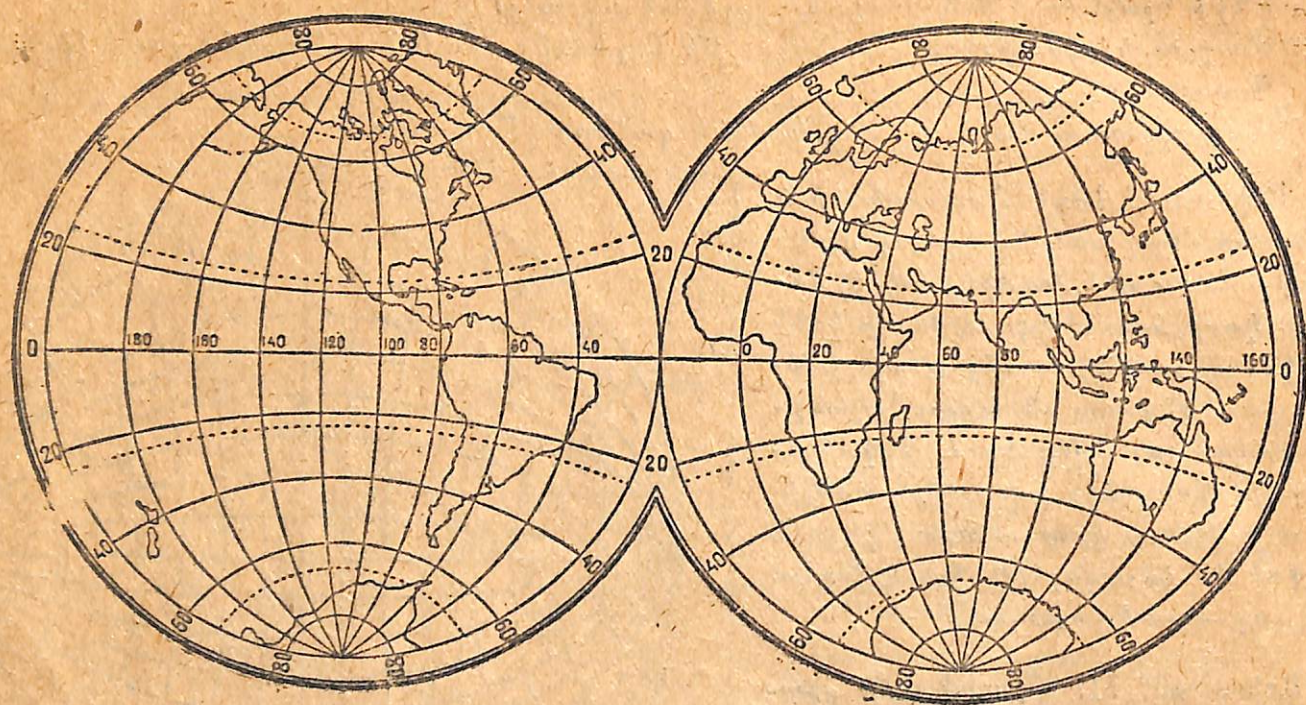
Ասիայի հյուսիսային տիկերն են տաք, թե հարավային:

Պատասխան

Ամերիկան քանի գտնում է գտնվում: Պատասխան

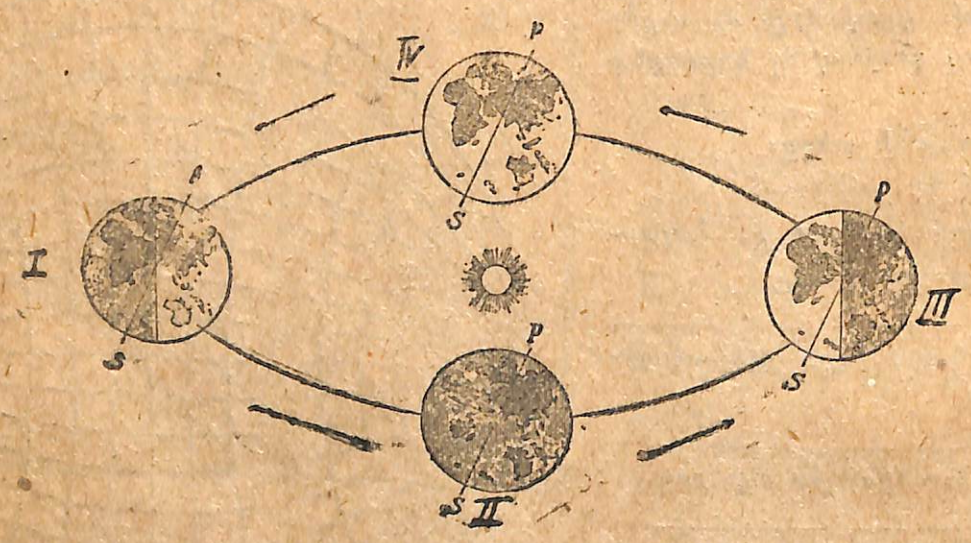

Նկ. 9.

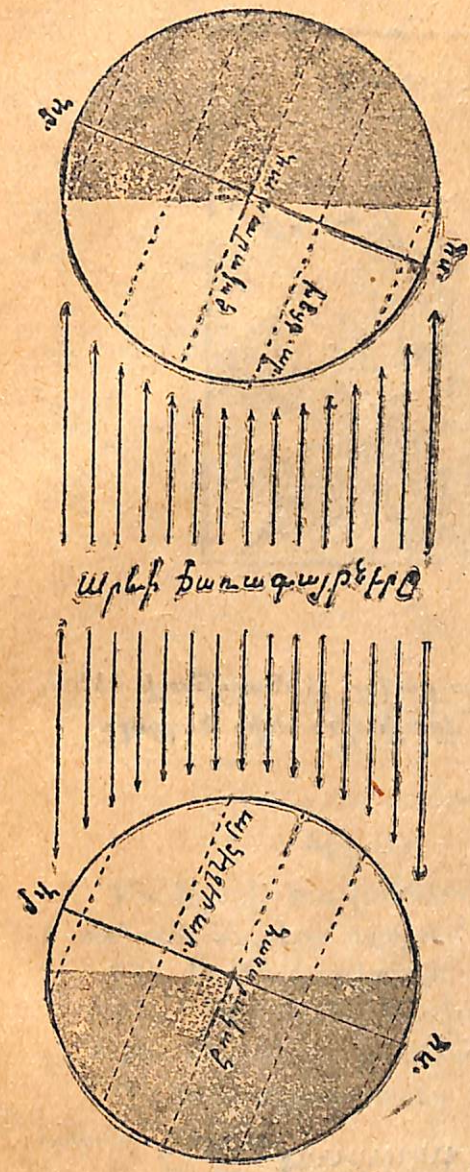
Նկ. 10.

Աւելացանք 12. 11-րդ նկարը ցույց է տալիս արևի ճառագայթները լեռների բռնած դիրքը 4 կետերում: Ասես մեկի վրա քաղցեցեք հասարակածը, Հենց նկարի վրա նշանակեցեք, թե զոր դիրքի ժամանակ է լինում դարուն, ամառ, աշուն և ձմեռ (հյուսիսային և հարավային կիսա-

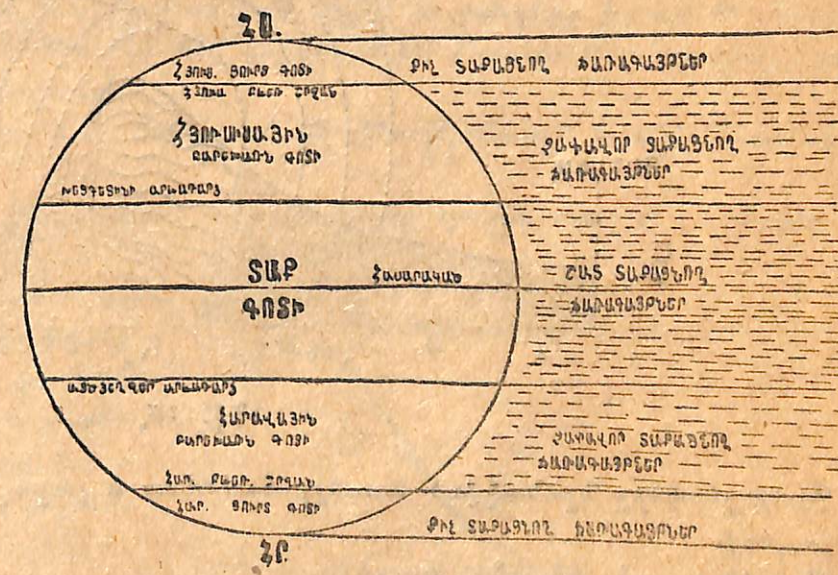
Նկ. 11.

գնդում): Այս կիսագնդերը, վորտեղ դարուն է լինում, ներկեցեք կանաչ գույնով, վորտեղ ամառ՝ դեղին, վորտեղ աշուն՝ դարչնագույն և վորտեղ ձմեռ՝ կապույտ գույնով: Ինչու ձմեռնը հաշտդում է դարունը

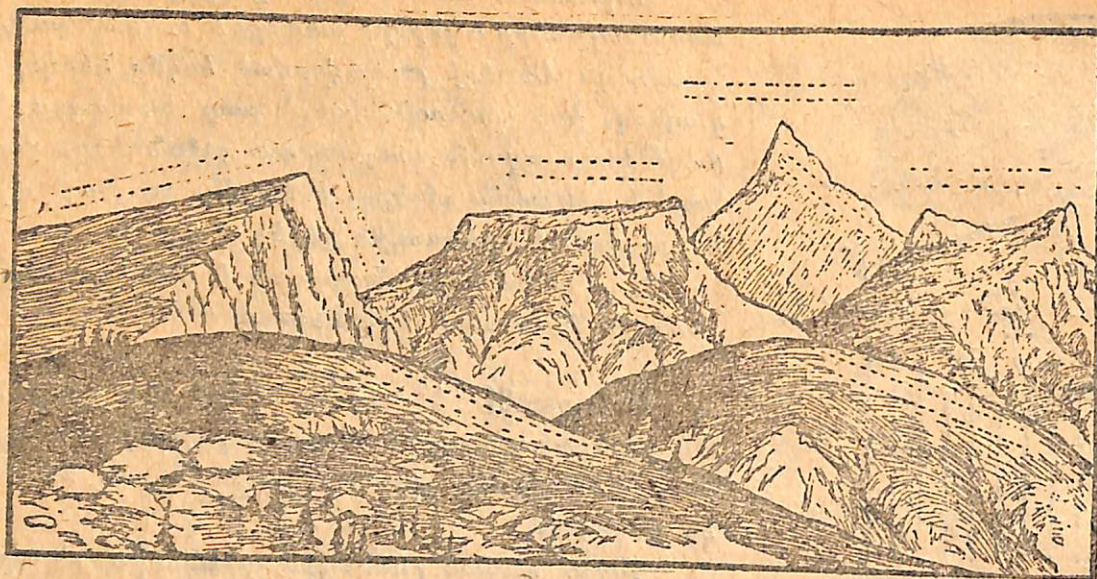
Նկ. 12.

Աւելացանք 15.—14-րդ նկարը ցույց է տալիս մի լեռնոտ լեռների: Նշանակված տողերի մեջ համապատասխան տեղում գրեցեք «Սեպտեմբեր», «Օկտեմբեր», «Նոյեմբեր», «Դեկտեմբեր», «Յանվար», «Փետրվար», «Մարտ», «Ապրիլ», «Մայիս», «Յունիս», «Հուլիս», «Հոգոստիս», «Սեպտեմբեր», «Օկտեմբեր», «Նոյեմբեր», «Դեկտեմբեր»:

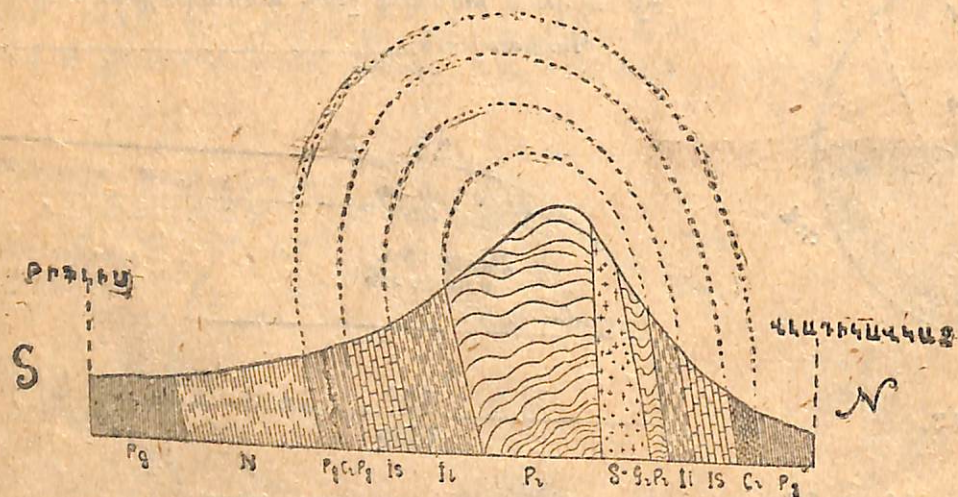
Նկ. 13.

Սեղանակ լրացրեք վորն է. նշանակեցեք: Գտեք թամբանի գոգավորությունը: Կապից կամ պլաստիլինից պատրաստեցեք ալդպիսի լեռներ:

Նկ. 14.

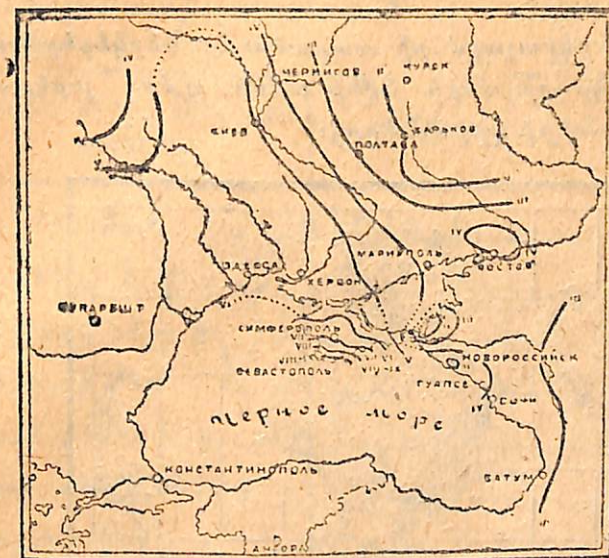
Աճխատանի 16.—15-րդ հնդարը ցույց է տալիս Կովկասյան ծալքախոր լեռնաշղթայի կենտրոնական մասի կտրվածքը: Ինչ են ցույց տալիս լեռնաշղթայի վրայի կետանիշ ծալքերը: Պատասխան

Նկ. 15.

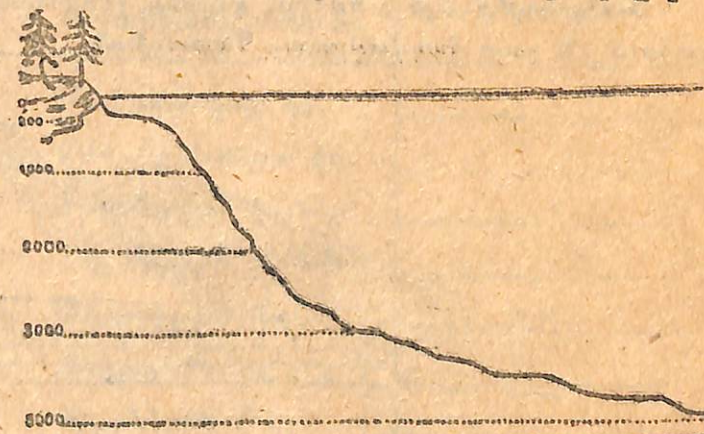
Գտեք շերտերը նշանակված առանցքի համեմատ և յուրաքանչյուր շերտը ներկեցեք առանձին գույնով:
Ո՞ւր են չքացել կետանիշ ծալքերը:
Պատասխան
Ինչու լեռներն անհարմար են լեռկրադործության համար:
Պատասխան

Աճխատանի 17.—16-րդ հնդարը 1927 թ. Ղրիմի լեռկրաշարժի քարտեզն է. դրա վրա գծերով միացած են այն տեղերը, վորտեղ այդ լեռկրաշարժն զգացվել է միևնույն ուժով: Գծերի վրա նշանակված թվանշանները ցույց են տալիս բալլերի թիվը:

Նկ. 16.

I. Ասենաթույլ տատանումներ, վորոնք անհատների լեն մեռմ անսիշական դիտողությունից և նկատվում են միայն զգայուն գործիչների՝ սեյսմոգրաֆների միջոցով:
II. Չափազանց քույլ ցնցումներ, վոր արձանագրում են սեյսմոգրաֆները և զգում հանգիստ դրություն մեջ գտնվող մարդկանցից վոմանք:
III. Շատ քույլ ցնցումներ, վոր զգում են հանգիստ դրության մեջ գտնվող մարդկանցից շատերը:
IV. Գետնի քույլ տատանումներ, վոր զգում են շարժման դրության մեջ գտնվող մարդիկ: Լուսամուտների ապակիների զննողները:
V. Միջակ տատանումներ, վոր զգում են ամենքը: Կանկարասիքի և մանակախների տատանումներ: Տնային զանգակների զոդանջյուն:
VI. Չգալի հարվածներ: Բոլոր քնածները զարթնում են: Ժամացույցների ճոճանակը կանգ է առնում: Ծառերը իշխշում են: Յերկյուղ:
VII. Ուժեղ հարվածներ: Առարկաները թափվում են: Մեծ զանգերը խփում են: Սարսափ:
VIII. Շատ ուժեղ հարվածներ: Պատերի մեջ գոյանում են ճեղքեր: Ծխնելուղիները քանդվում են: Ընդհանուր խուճապ և փախուստ:
IX. Չափազանց ուժեղ հարվածներ: Գետնի վրա են շինությունների առանձին մասերը կամ ամբողջ շենքեր:
X. Արտասովոր ուժ ունեցող հարվածներ: Յերկրի կեղևը պատռոտվում է, գետինը փուլ է գալիս, ժայռերը թափվում են:
Ներկեցեք կարմիր գույնով այն տեղերը, վորտեղ քանդվել են շենքերը կամ նրանց մեջ ճեղքեր են գոյացել, դեղին գույնով՝ այն տեղերը, վորտեղ զգացվել է լուսամուտների ապակիների զննողները, և կանաչ գույնով՝ այն տեղերը, վորտեղ ցնցումներն զգացել են միայն միջանի մարդիկ:
Տվեք այն քաղաքների անունները, վորտեղ այդ լեռկրաշարժն ունեցել է 4-ից մինչև 7 բալլի ուժ: Պատ.

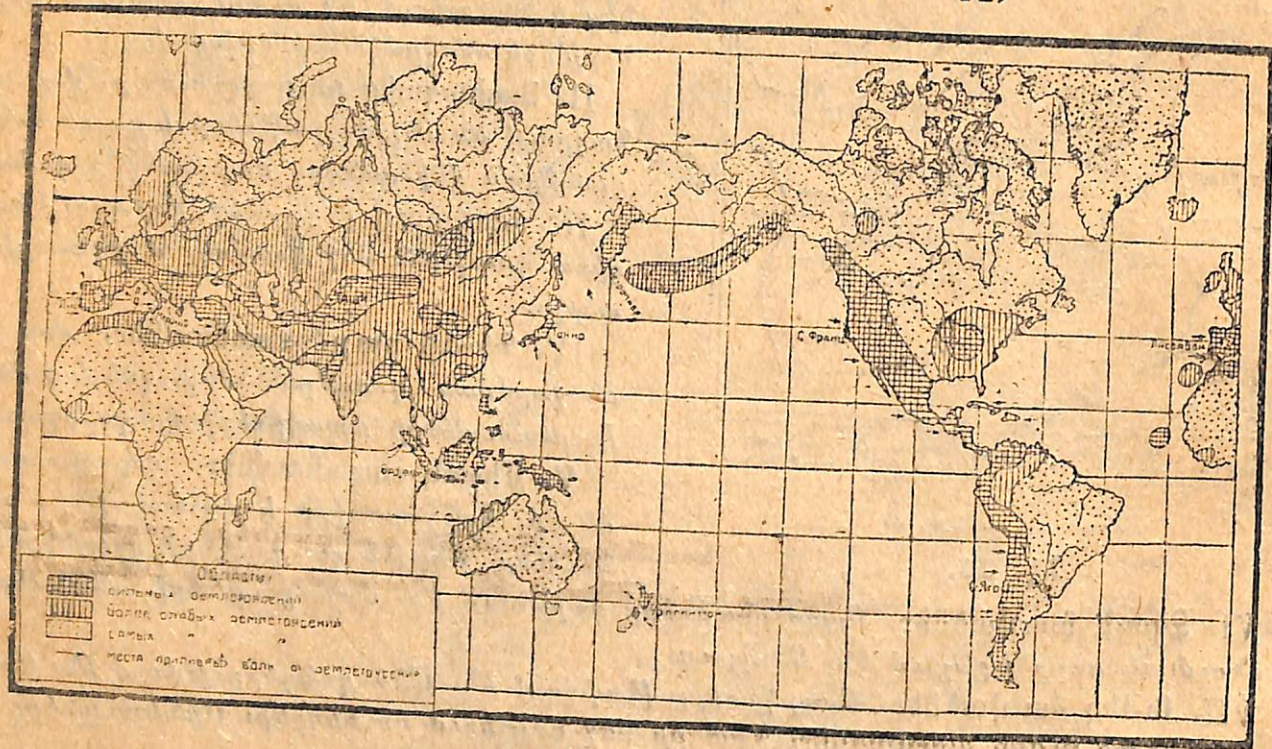
Նկ. 17.

Ինչպիսի բալլի ժամանակ լեռկրաշարժերը մնաս են հասցնում տնտեսությանը:
Յեթե կարող եք, Ղրիմի լեռկրաշարժի որինակով կազմեցեք նորերս (1931 թ. ապրիլի 27-ին) Անդրկովկասում (Չանգեզուրում և Նախիջևանում) պատահած լեռկրաշարժի քարտեզը:

Աշխատանք 18.—17-րդ հազարը ցույց է տալիս, թե ինչ ուղղությամբ է իջնում ծովափը դեպի ծովի հատակը:

Ծովը ներկեցեք կապույտ գույնով: Միջոցներով ցույց տվեք, թե ինչպես է իջնում ծովի հատակը:

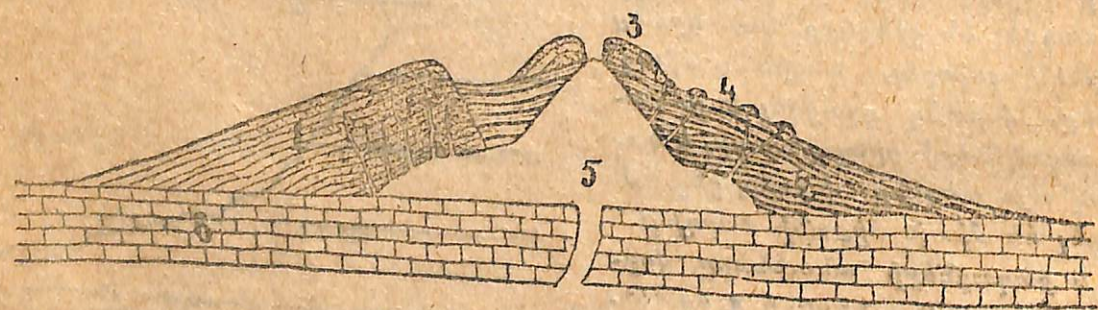
Աշխատանք 19.—18-րդ հազարը ցույց է տալիս լեռնաշղթաների առաժնովը: Ներկեցեք այն շրջանները, վերոնց ամենից ավելի լին լեռնակա լեռնաշղթաների: Տվեք ամենաուժեղ լեռնաշղթաների տեղերի անունները (ցույց տվեք լեռնաշղթաների շրջանները):

Նկ. 18.

Վեր ափերի մոտ են լինում լեռնաշղթաներից առաջացած մեծամեծ ալիքները: Պատասխան

Ծույց տվեք այն տեղերը, վերոնց լեռնակա չեն լեռնաշղթաների (կամ վերանց նրանց պատահում են շատ հազվադեպ: Պատասխան

Նկ. 19.

Աշխատանք 20.—19-րդ հազարը ցույց է տալիս գործող հրաբխի կտրվածքը: Կարմիր գույնով ներկեցեք լավան, իսկ միջանի տարրեր գույններով ել այն շերտերը, վերոնց առաջացել են (ցեխ) թափվելիս լինի:

1, 2 և 3 մոխրի շերտեր են, վերոնց գոյացել են հին վիժումներից: 5—լավա լեռ, 4—կողմի կրատերներն են, 6—լեռնաշղթաներից գոյացած շերտեր են:

Աշխատանք 21.—Կիսագնդերի քարտեզի վրա (նկ. 20 ա. և 20 բ.) կապույտ մատիտով ստվերագծեցեք ծովերի և ովկիանոսների առաջին մասերը: Գրեցեք ովկիանոսների անունները, ինչպես և այն ծովերի, ծոցերի և նեղուցների անունները, վերոնց հիշատակված են ստորև բերված աշխատանքում: Ամեն մի անվան դիմաց նշանակեցեք, թե վոր ովկիանոսին է նա պատկանում:

Ծովի, ծոցի, նեղուցի անունը	Ովկիանոս	Ծովի, ծոցի, նեղուցի անունը	Ովկիանոս
Բալթիկ ծով		Մեքսիկայի ծոց	
Բարենցի ծով		Միջերկրական ծով	
Բերինգի նեղուց		Յապոնական ծով	
Բերինգի ծով		Ոխոտի ծով	
Բոսֆորի նեղուց		Պանամայի ջրանցք	
Դարդանելի նեղուց		Ջիբրալտարի նեղուց	
Կարայի ծով		Սև ծով	
Կարմիր ծով		Սպիտակ ծով	
Մագելանի նեղուց		Սվեդի ջրանցք	

Ինչ ծովերով, ծոցերով և նեղուցներով է անցնում ծովափին ճանապարհը Լենինգրադից Վլադիվոստոկ: Պատ.

Ողեստայից Նյու-Յորք և Սան-Ֆրանցիսկո: Պատ.

Լոնդոնից Սիդնեյ: Պատ.

Աշխատանք 22.—Կիսագնդերի քարտեզի վրա (նկ. 20 ա. և 20 բ.) գտեք ստորև բերված կղզիները, թերակղզիները և հրվանդանները և վրան գրեցեք նրանց անունները: Ամեն մեկի դիմաց նշանակեցեք, թե նա վոր աշխարհամասին է պատկանում:

Կղզու, թերակղզու, հրվանդանի անունը	Աշխարհամաս	Կղզու, թերակղզու, հրվանդանի անունը	Աշխարհամաս
Արաբիա թեր.		Մադագասկար կղ.	
Գրենլանդիա կղ.		Մեծ Բրիտանիա կղ.	
Դեմանի հրվ.		Յապոնական կղ-ներ	
Իալանդիա կղ.		Նոր Միլիթի կղ-ներ	
Լաբրադոր թեր.		Շվեդերգեն կղ.	
Կամչատկա թեր.		Չեյուսկին հր.	
Կուլա թեր.		Պրինցիպ թեր.	
Կուրելա թեր.		Սախալին կղ.	
Հավայան կղ-ներ		Տեյլոն կղ.	
Հյուսիսային լեռնաշղթ.		Ֆիլիպինյան կղ-ներ	
Հնդկաստան թեր.		Փոքր Ասիա թեր.	
Հնդկաստան թեր.			

Նկ. 20 ա.

Ասիայի վրա թերակղզին է, վրա կարծես Աֆրիկայի շարունակութիւնը լինի:
Պատասխան.....

Վրա թերակղզին է ուղղված դեպի Ա.վարակի:
Պատասխան.....

Աւելացանք 23.— Կիսագնդերի քարտեզի վրա (նկ. 20) ցածր հարթութիւնները ներկեցեք կանաչ գույնով և վրան դրեցեք անունները (կարելի չէ՝ կրճատ): Լեռնաշղթաները ներկեցեք դարչնագույն, իսկ 200 մ. ավելի բարձր աեղերը՝ դեղին: Նույն քարտեզի վրա գտեք ստորև հիշած լեռները և գրեցեք անունները (կարելի չէ՝ կրճատ): Լեռների անունները դիմացը ցուցակում նշանակեցեք, թե նրանք վրա աշխարհամասում են գտնվում, իսկ միջանիսի համար ել նշանակեցեք նրանց գագաթների բարձրութիւնը:

Նկ. 20 բ.

Լեռների անունը	գագաթների բարձրութ.	Վրա աշխարհամասում են	Լեռների անունը	գագաթների բարձրութ.	Վրա աշխարհամասում են
Ալպեր			Յարնոփոյ . . .		
Ալտայան			Ուրալյան		
Անդեր			Պարի		
Արագած			Պիրինեյան . . .		
Արարատ			Սայանյան		
Իսպանակ. բարձ.			Ստանովոյ		
Իրանի բարձրավ.			Վեզուվ		
Կովկասյան . . .			Տիբեթ		
Կորդիլիերներ . .			Տյան-Շան		
Հիմալայան					

Վրա աշխարհամասերում են գերակշռում ցածր հարթութիւնները: Պատ.

Իսկ սարահարթերը: Պատ. Իսկ լեռնաշղթաները: Պատ.

Высоты суши от 0 до 200 м. выше 200 м.

Նկ. 21 ա.

Աշխատանք 24.—Կիսագնդերի քարտեզի վրա (նկ. 21 ա. և 21 բ) գտեք այն գետերն ու լճերը, վերոնց անունները կան ստորև բերած ցուցակում, Այդ անունները գրեցեք քարտեզի վրա համապատասխան տեղերում (կարող եք՝ կրճատ կամ նույնիսկ սկզբնատառերով):

Высоты суши от 0 до 200 м. выше 200 м.

Նկ. 21 բ.

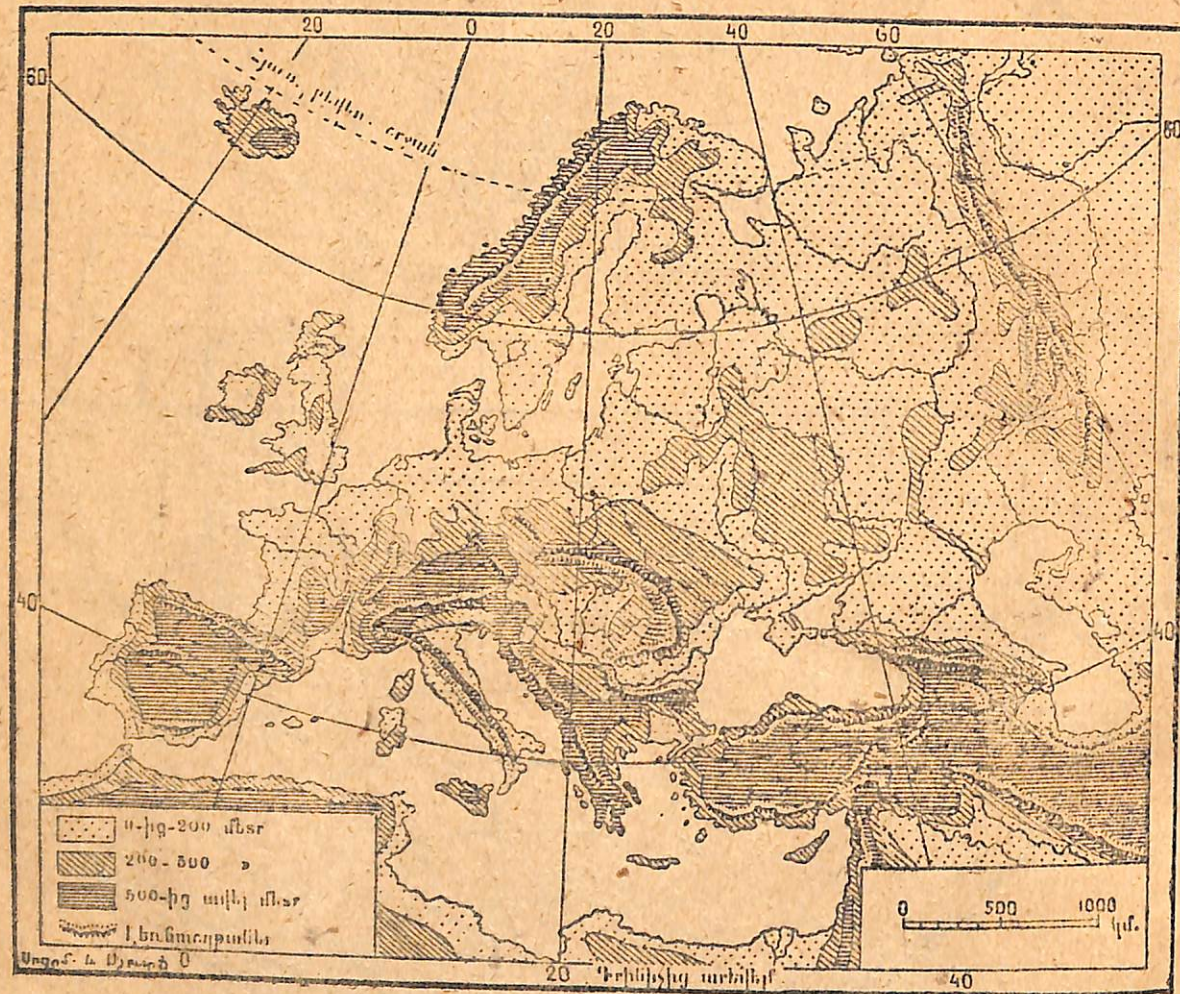
ՅՈՒՅՈՒՆ ԴԵՏԵՐԻ ՅԵՎ ԼՃԵՐԻ

(Փակագծի մեջ ցույց է արված գետերի լեռնաբլուրները կիլոմետրերով)
Ամազոնկա (4900), Ամու-Դարիա (3500), Ամուր (4500), Արալ, Արաքս (915), Դոնաու (3350), Դոն (1950), Լենա (5000), Լադոգա, Կասպից, Հյուսիսային Դվինա (1800), Միսիսիպի-

Միսուրի (6800), Յենիսեյ (5200), Նեղոս (5600), Նևա (74), Ու-Իրադ (5200), Ուրիմկո (2400), Ուրալ (2470), Պեչորա (1700), Սևա, Սիբ-Դարիա (2900), Վոլգա (3700), Բոլո (1302):

Թվեցեք ան ամենամեծ գետերը, վերոնք թափվում են Ատլանտյան օվկիանոսը և նրա ծովերը:

Թվեցեք հոսանք չունեցող ամենամեծ լճերը:

Նկ. 22.

Աշխատանք 25. — Յեվրոպայի քարտեզի վրա (նկ. 22) ներկեցեք ձեր ընտրած մի քանի գետերի ավազանները: Տվեք Յեվրոպայի յերեք գետի անուն, վերոնք ունեն ընդարձակ ավազաններ: Պատասխան:

Վեր գետերն են թափվում Բալթիկ ծովը: Պատ.

Վեր գետերն են թափվում Սև ծովը: Պատ.

Սև ծովի գետային ավազանի շուրջը քաղցեցեք կարմիր գիծ:

Տվեք Յեվրոպայի յերեք գետի անուն, վերոնք գետա յեն կազմում: Պատասխան:

Տվեք արտաքին յերեք լճի անուն: Պատ.

Յեվրոպայի վեր գետերն առանձնապես կարևոր են նավարկության համար (տվեք յերեք

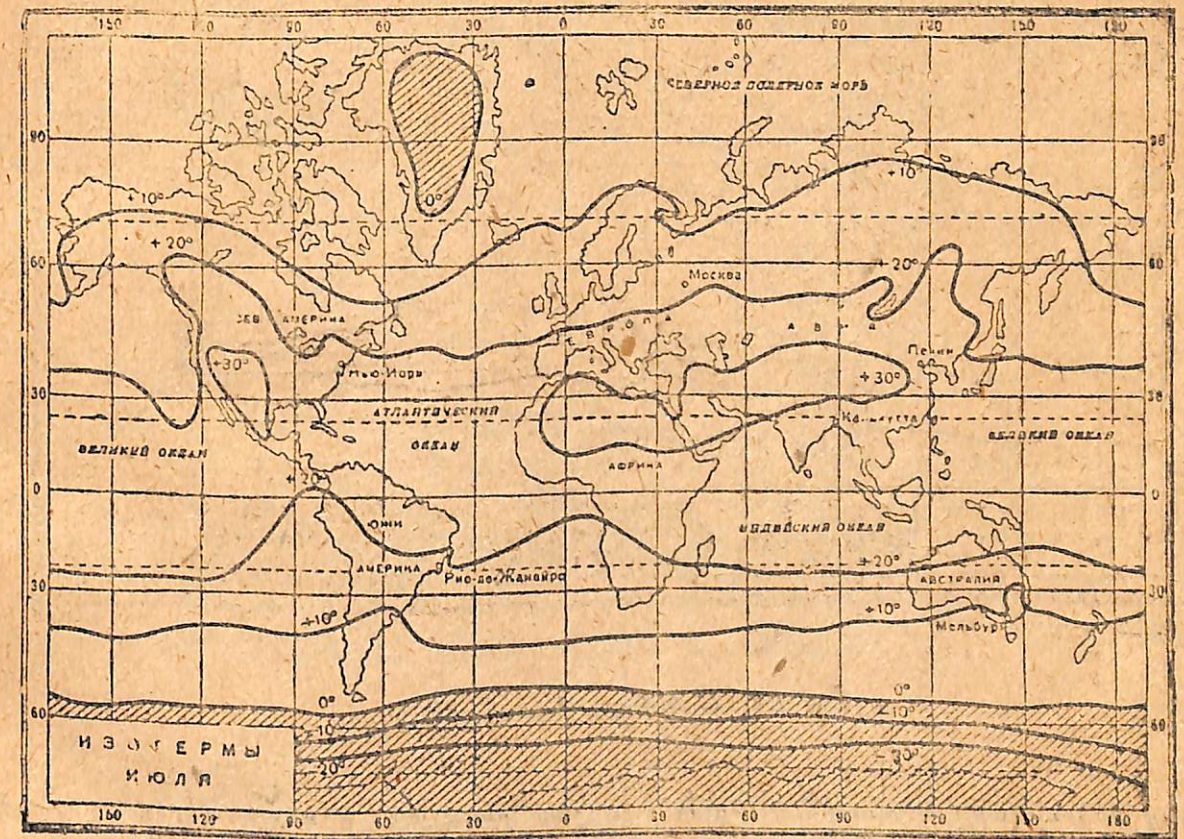
գետի անուն Արևելյան Յեվրոպայի համար և յերեքին՝ Արևմտյանի համար): Պատ.

Հնդկաստան արևմտի ՊՄՄ վեր գետերի վրա յեն կառուցված և կառուցվում մեծ ելեկտրոկայաններ: Պատասխան:

Աշխատանք 26. — Հուլիսի իզոտերմների (իզոտերմ ե կոչվում ան դիմը, վոր միացնում ե տաքության կամ ցրտության մրևուն աստիճանն ունեցող տեղերը) քարտեզի վրա (նկ. 23) ցամաքի ամենաշոգ տեղերը (32°-ից բարձր) ներկեցեք կարմիր գույնով, իսկ ամենացուրտ տեղերը (10°-ից ցածր)՝ կապույտ:

Վերտեղ ե հուլիսի 10° իզոտերմը շատ բարձրանում դեպի հյուսիս և ինչո՞ւ:

Պատասխան:

Նկ. 23. Հուլիսի իզոտերմները:

Վերտեղ ե նա շատ իջնում դեպի հարավ և ինչո՞ւ:

Պատասխան:

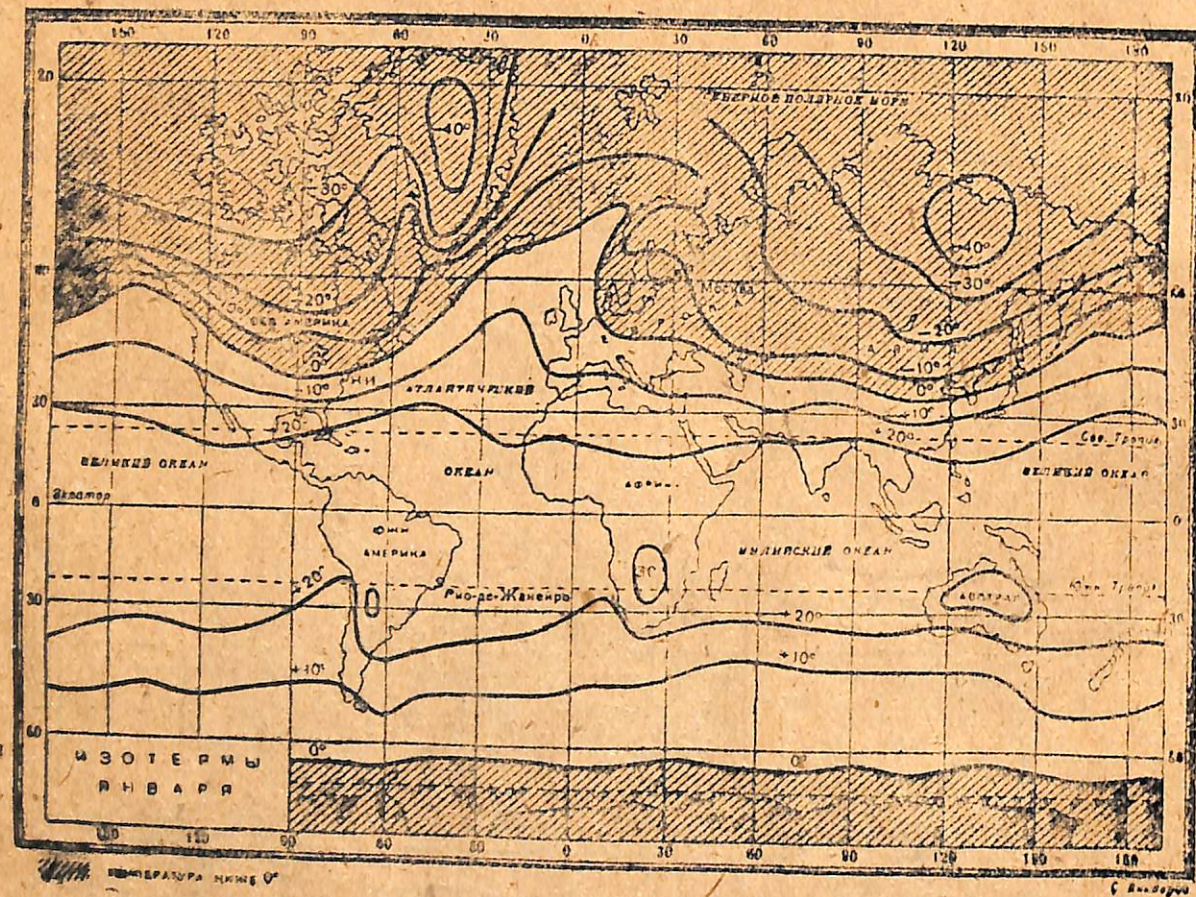
Վերտեղ ե հուլիսին ամենից շատ շոգեր լինում և ինչո՞ւ:

Պատասխան:

Համեմատեցեք Լաբրադորի, Սկանդինավիայի և Յակուտիայի հուլիսի բարեխառնությունները: Բացատրեցեք այդ տարբերությունները:

Վեր յերկիրն ավելի հարմար ե յերկրագործության համար, Յակուտիան, թե՛ Լաբրադորը:

Անթառագի 27. — Հունվարի իզոթերմների բարեփոխված վրա (նկ. 24) ցամաքի ամենացուրտ տեղերը (վորտեղ — 20 աստիճան և ավելի սառնամանիքներ են անում) ներկայացնում են մութ կապույտ գույնով: Բաց կապույտ գույնով ներկեց են այն տեղերը, վորտեղ հունվարի միջին բարեփոխված զերո իջ ցածր է:

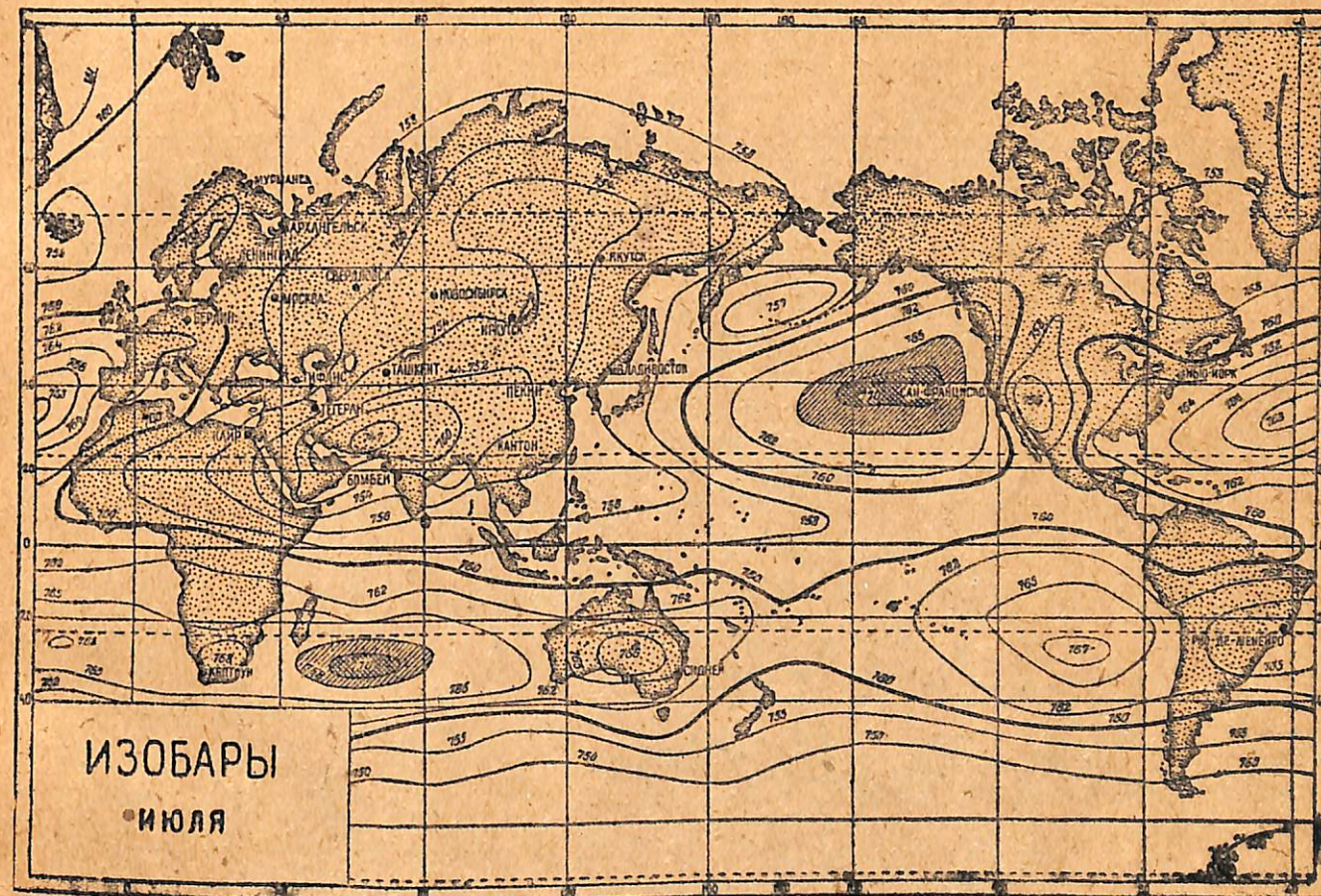

Նկ. 24. Հունվարի իզոթերմները:

Վորտեղ և հունվարի 0 աստիճան իզոթերմը շատ բարձրանում զեպի հյուսիս և ինչու:
Պատասխան _____
Համեմատեցե՛ք Հոնդուսի և Իրկուտսկի հունվարի բարեփոխված զերոները _____

Քանի աստիճանով Հոնդուսում հունվարը հունիսից ավելի ցուրտ է լինում: Պատ.
Նույնը հաշվեցե՛ք և Իրկուտսկի համար: _____
Ինչպիսի կլիմայի ավելի հարմար է գյուղատնտեսության համար, Մեծ Բրիտանիայի ծովափն կլիման, թե՛ Բալթիկ ծովի մոտի ցամաքայինը: Պատասխան _____

Անթառագի 28. — Հուլիսի իզոթերմների (իզոթերմ են կոչվում այն գծերը, վորոնք միացնում են միևնույն մթնոլորտային ճնշումն ունեցող տեղերը) բարեփոխված վրա (նկ. 25) զեպի գույնով ներկեց են այն տեղերը, վորտեղ ճնշումը ցածր է (756 մմ ցածր), իսկ այն տեղերը, վորտեղ ճնշումը բարձր է (764 մմ բարձր), ներկեց են կապույտ գույնով (թե՛ ցամաքի և թե՛ ծովի վրա):

Նկ. 25.

Ինչ քամիներ են տիրապետում ամառը Յեվրոպայում: Պատասխան _____

Ինչպիսի բացատրվում այդ քամիների ուղղությունը ովկիանոսից զեպի ցամաքը:
Պատասխան _____

Ինչ քամիներ են փչում ամառը Ասիայի հարավային և արևելյան ափերին:
Պատասխան _____

Ամառային մուսսոնները ներկեց են կարմիր գույնով, իսկ պասսատները վրա դրեց են իր անունը: _____

Ինչո՞ւ լին մուսսոններն ամառը զեպի ցամաքը փչում:

Պատասխան _____

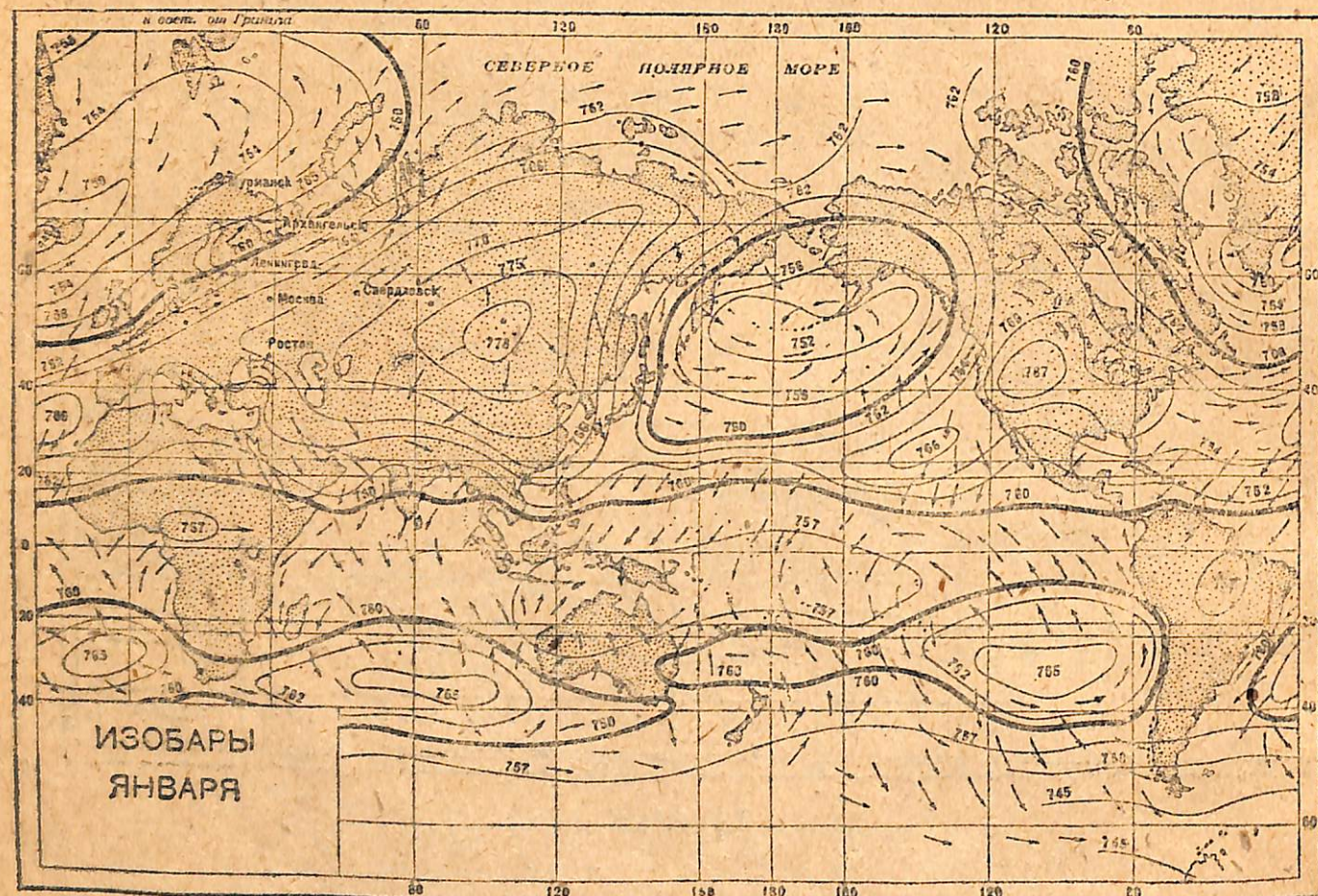
Ինչո՞ւ մուսսոնները կարևոր են գյուղատնտեսության համար:

Պատասխան _____

Ասխատանք 29. — Հունվարի իդրոգրների քարտեզի վրա (նկ. 26) կապույտ գույնով ներկե-
ցեք բարձր ճնշում (766 մմ բարձր) ունեցող շրջանները, իսկ ցածր ճնշման (754 մմ ցածր)
շրջանները՝ դեղին:

Ձմեռն ինչ քամիներ են տիրապետում Յեվրոպայի արևմտյան ափերին և ինչու:

Պատասխան

Նկ. 26.

Հունվարին ինչպիսի յեղանակ է անում կենտրոնական Ասիայում:

Պատասխան

Ձմեռն ինչ քամիներ են փչում Ասիայի հարավային և արևելյան ափերին:

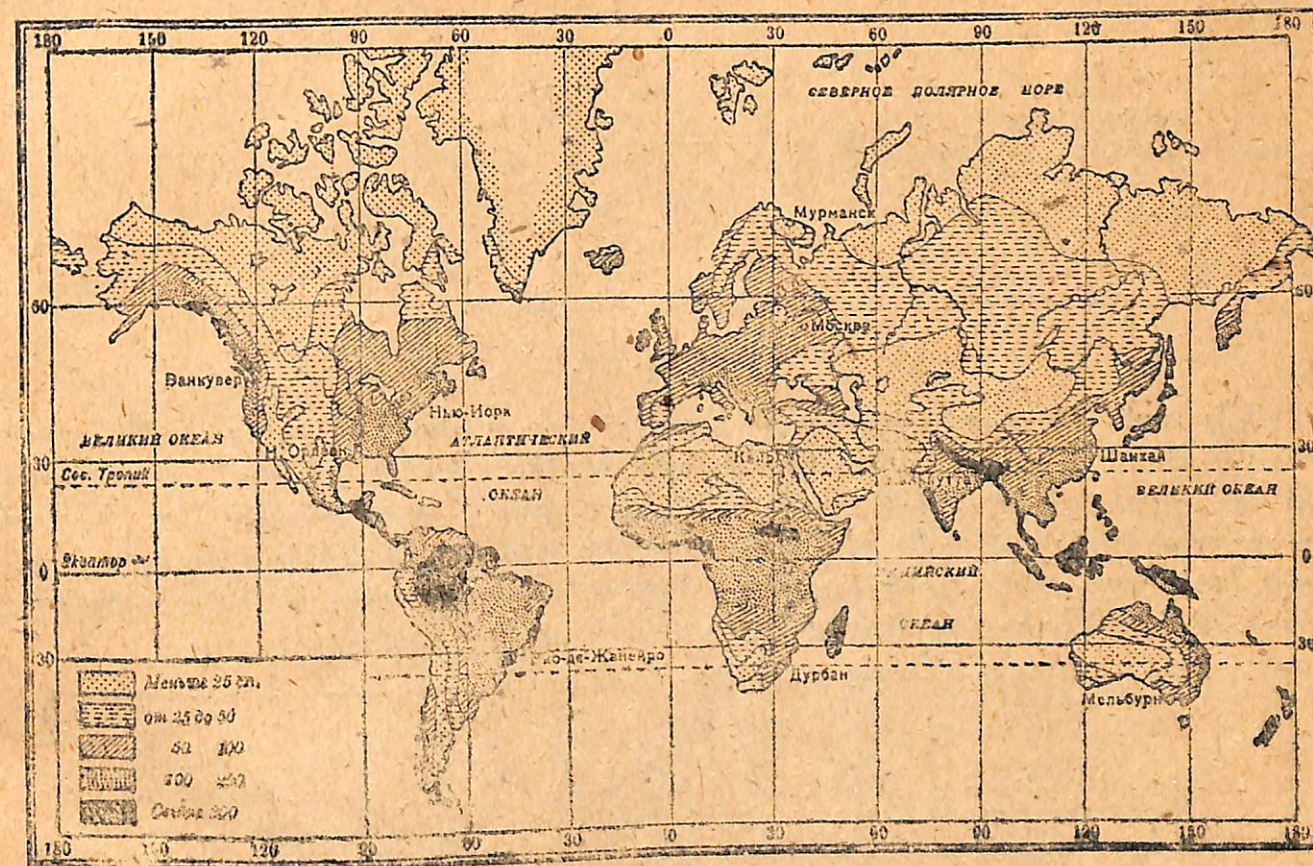
Պատասխան

Ինչու լին Ժուստոնները ձմեռը ցամաքի կողմից փչում:

Պատասխան

Քարտեզի վրա դրեցեք պատասխանների անունը:

Ասխատանք 30. — Տեղումների քարտեզը (նկ. 27) ներկե՛ք առաջ. 1) դեղին գույնով ներ-
կեցեք այն սեղերը, զորտեղ տեղումներ չի՛լ են թափվում (25 մմ պակաս) և վորտեղ ամառը
ոգ է լինում. 2) կապույտ գույնով՝ վերջին թափվում են 25—50 մմ տեղումներ. 3) մուգ-կա-
պույտ՝ 50—100 մմ. 4) կապույտ՝ 100—200 մմ. 200-ից շատ մի ներկեցե՛ք, թողե՛ք սև մատ-
չ:

Նկ. 27.

Ինչու Հարավ Արևելյան Ասիայում շատ առատ տեղումներ են թափվում:

Պատասխան

Ինչու շատ առատ տեղումներ են թափվում Հարավային Ամերիկայում Անդերից արևելք:

Պատասխան

Ամերիկայում վճրտեղ են քիչ տեղումներ թափվում և ինչու:

Պատասխան

Յեվրոպայի վճր մասերը հարուստ են տեղումներով և ինչու:

Պատասխան

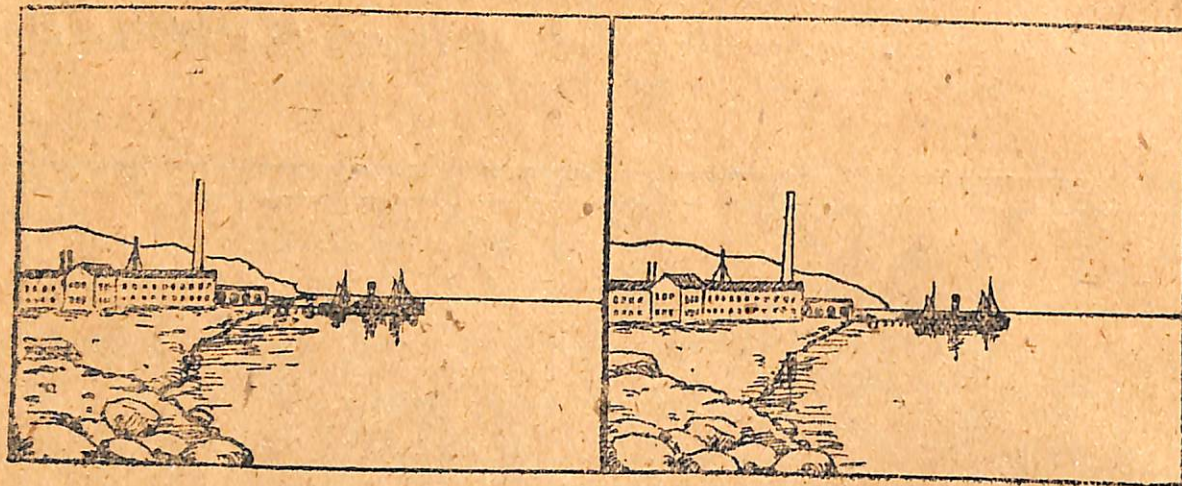
Ինչով է բացատրվում Թուրքեստանի և կենտրոնական Ասիայի տեղումների աղքատությունը:

Պատասխան

Ասխատանք 31. — Նկարը ցույց է տալիս ծովափը ցերեկը և դիշերը (նկ. 28).

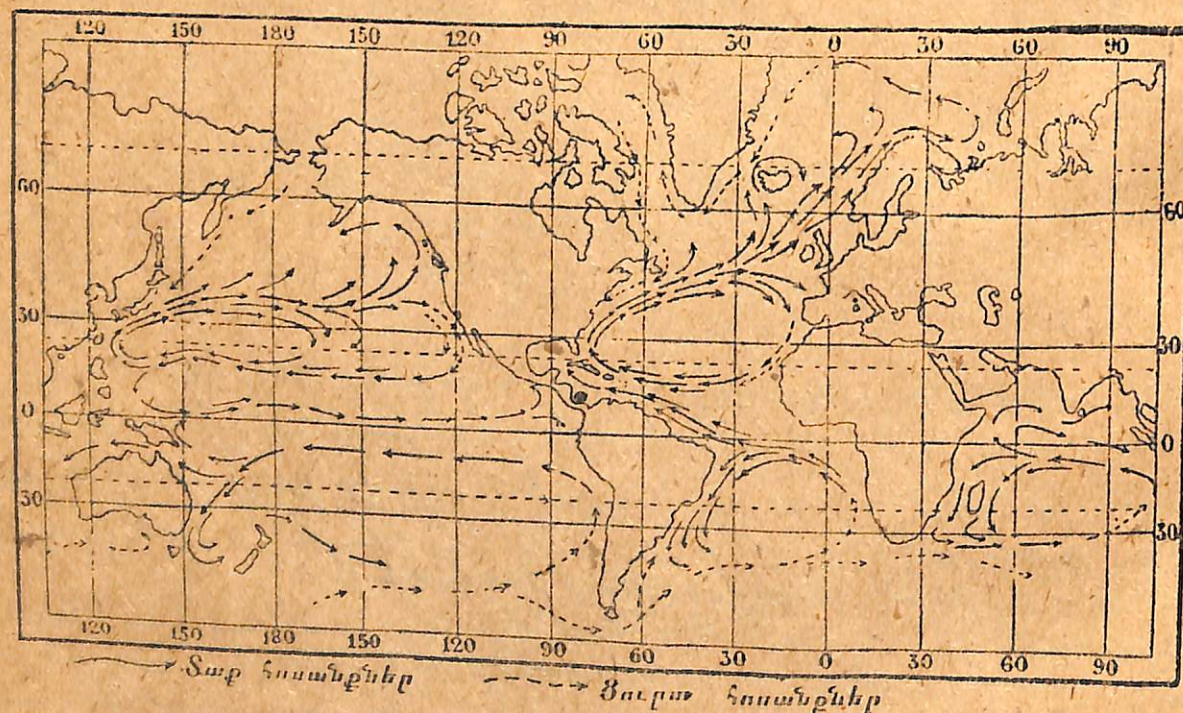
Ինչին գույնով ներկեցե՛ք ցամաքը, իսկ կապույտ գույնով՝ ծովը: Այնտեղ, վորտեղ տաք
է, նշանակեցե՛ք +, իսկ վորտեղ ցուրտ է՝ — (ցերեկը ցամաքը տաք է լինում, իսկ ծովը՝ սառը):

Նկարեցեք գործարանի և շոգենավի ծխնելուղից լեյնող ծուխն այն ուղղությամբ, ինչ ուղղությամբ վոր շարժվում է այդ ծուխը ցերեկը կամ գիշերը:

Նկ. 28.

Աշխատանք 32 — Համաշխարհային քարտեզի վրա առանձին դժերով ցույց են տրված գլխավոր ծովային հոսանքները (նկ. 29): Ցամաքը ներկեցեք զեղին գույնով: Տաք հոսանքների վրայով քաշեցեք կարմիր, իսկ ցուրտ հոսանքների վրայով կապույտ գծեր: Տաք հոսանքներից նշանավոր են Գոլֆսթրիմը և Կուրո-Սիվոն: Առաջինը սկսվում է Մեքսիկայի ծոցից և ուղղվում է դեպի Յեվրոպայի ափերը, իսկ լեյկորդը հոսում է Ասիայի արևելյան ափերի մոտով դեպի Կուրիս-արևելք: Գտեք այդ հոսանքները և անունները նշանակեցեք:

Նկ. 29.

Աշխատանք 33. — Բուսականության քարտեզի վրա տառերով ներկեցեք մարդագույն: Համեմատեցեք տառերով հարավային սահմանը հուլիսի իզոտերմների հետ: Նրանցից վո՞րն է համապատասխանում տառերով նշանակված սահմանին:

Պատասխան

Վերտեղ են տառերով նշանակված ծառերի քարտեզը, նկ. 29):

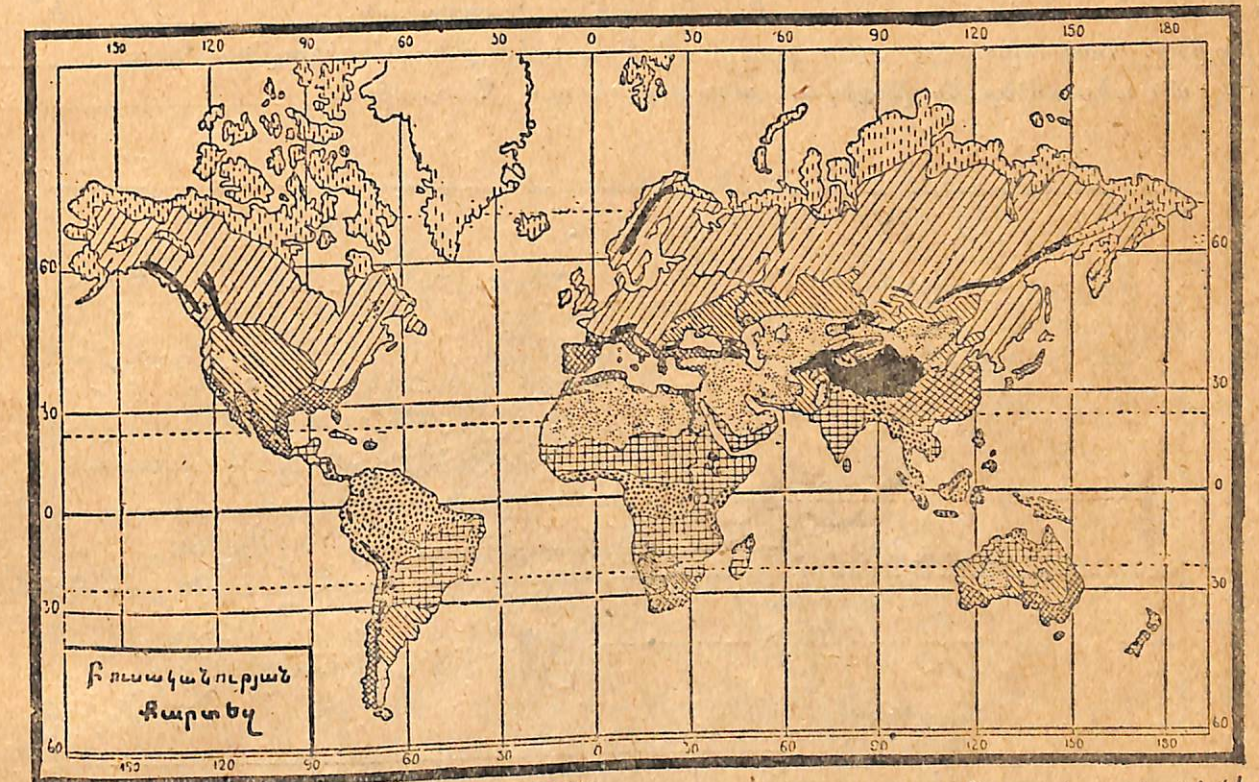
Պատասխան

Այդ քարտեզի վրա գրեցեք, թե վերտեղ են տպում սամոզները, տունգուզները, չուկչիները և եսքի լոսնարը (տես մարդկային ցեղերի քարտեզը, նկ. 31):

Այդ ժողովուրդներից վո՞րն է ամենից շատ տարածված ծովային զրադմունքներով և ինչո՞ւ:

Պատասխան

Ի՞նչ տեսակ ճանապարհներով են հաղորդակցու թյուն պահպանում տունգրային շրջաններն ալեյի հարավային լեյկրների հետ: Պատ.

Մոսկովյան	Միջադարձային ծառեր (նարինջ, Յիթենի)
Բարենց գոյու անտառ	Սավաններ
Մոսկովյան	Արևադարձային անտառ
Անապատ	Բարձր լեռնային մարգագետիններ

Նկ. 30.

Աշխատանք 34. — Բուսականության քարտեզի վրա բարեխառն գոտու անտառների շրջանները ներկեցեք վորև գույնով: Մոտավորապես հուլիսի 10-ի իզոտերմին է համապատասխանում անտառների հարավային սահմանը (տես հուլիսի իզոտերմների քարտեզը, նկ. 23) Անվանե՛ք այն լեյկոները, վորտեղ փշատերև անտառները շատ տեղ են բռնում:

Պատասխան

Աշխատանք 35. — Բուսականության քարտեզի վրա վորև գույնով ներկե՛ք հինգ աշխարհամասերի տափաստանները: Համապատասխան տեղերում գրե՛ք ՄՍՄ սևահավա ին տափաստանները, Հյուսիսային Ամերիկայի պրերիաները, Հարավային Ամերիկայի պամպաները:

Միջին ինչպիսի բարեխառնությունն է լինում հյուսիսային կիսագնդի տափաստաններում հուլիսին: Պատասխան

Աշխատանք 36. Ելե՛ք. տեսք=4

Վերջան տեղումներ են թափվում տափաստաններում ամբողջ տարվա մեջ:

Պատասխան

Տվեք այն պետությունների անունները, վորտեղ ընդարձակ տափաստաններ կան:

Պատասխան

Աւելացանք 36.—Բուսականության քարտեզի վրա նկ. (30) անապատները ներկեցեք դեղին գույնով: Իրենց տեղերում գրեցեք (տեղ չլինելու դեպքում՝ կրճատ) Սահարա, Արաբական անապատ, Գոբի, Կալահարի և Ավստրալիական անապատ:

Ամենաշոգ ամսին ինչպիսի միջին բարեխառնություն է լինում Աֆրիկայի անապատներում: Պատասխան

Իսկ Ասիայինը: Պատասխան

Իսկ Ավստրալիայինը: Պատասխան

Իսկ Հյուսիսային Ամերիկայինը: Պատասխան

Իսկ Հարավային Ամերիկայինը: Պատասխան

Իսկ Հարավային Ամերիկայինը: Պատասխան

Իսկ Հարավային Ամերիկայինը: Պատասխան

Իսկ Հարավային Ամերիկայինը: Պատասխան

Իսկ Հարավային Ամերիկայինը: Պատասխան

Իսկ Հարավային Ամերիկայինը: Պատասխան

Իսկ Հարավային Ամերիկայինը: Պատասխան

Իսկ Հարավային Ամերիկայինը: Պատասխան

Իսկ Հարավային Ամերիկայինը: Պատասխան

Իսկ Հարավային Ամերիկայինը: Պատասխան

Իսկ Հարավային Ամերիկայինը: Պատասխան

Իսկ Հարավային Ամերիկայինը: Պատասխան

Իսկ Հարավային Ամերիկայինը: Պատասխան

Իսկ Հարավային Ամերիկայինը: Պատասխան

Իսկ Հարավային Ամերիկայինը: Պատասխան

Իսկ Հարավային Ամերիկայինը: Պատասխան

Իսկ Հարավային Ամերիկայինը: Պատասխան

Իսկ Հարավային Ամերիկայինը: Պատասխան

Իսկ Հարավային Ամերիկայինը: Պատասխան

Իսկ Հարավային Ամերիկայինը: Պատասխան

Իսկ Հարավային Ամերիկայինը: Պատասխան

Իսկ Հարավային Ամերիկայինը: Պատասխան

Իսկ Հարավային Ամերիկայինը: Պատասխան

Իսկ Հարավային Ամերիկայինը: Պատասխան

Իսկ Հարավային Ամերիկայինը: Պատասխան

Իսկ Հարավային Ամերիկայինը: Պատասխան

Իսկ Հարավային Ամերիկայինը: Պատասխան

Իսկ Հարավային Ամերիկայինը: Պատասխան

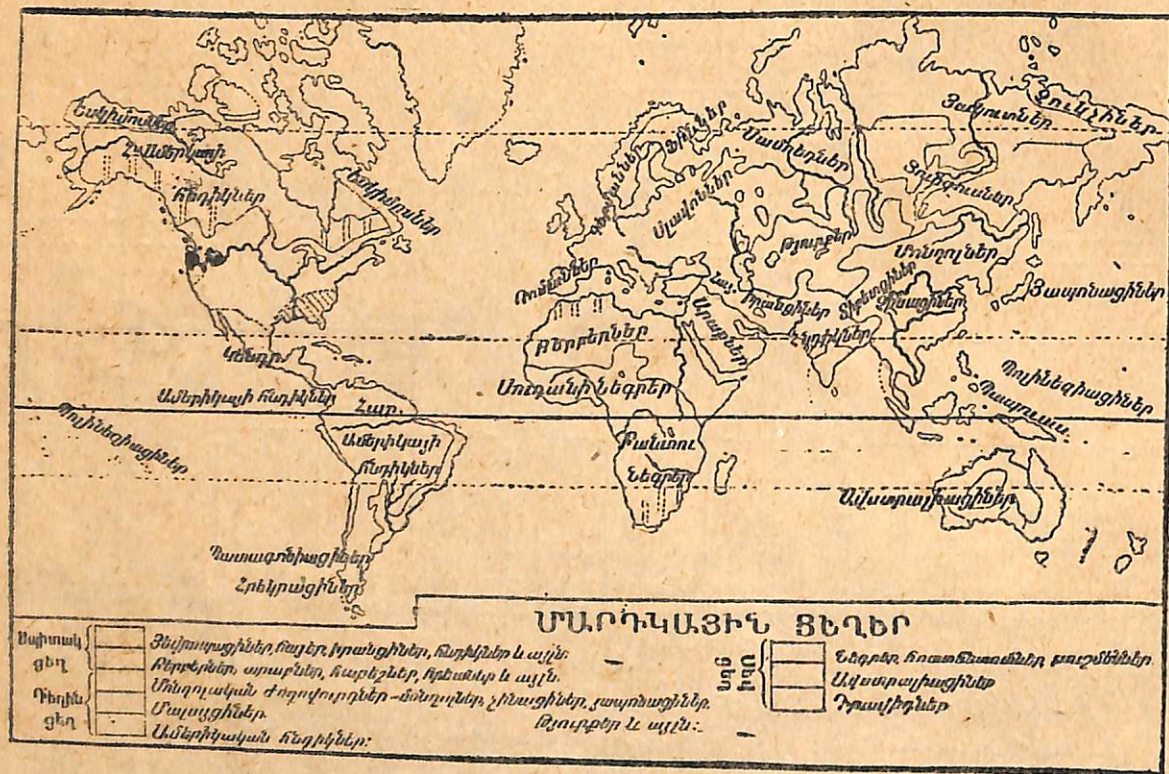
Իսկ Հարավային Ամերիկայինը: Պատասխան

Իսկ Հարավային Ամերիկայինը: Պատասխան

Իսկ Հարավային Ամերիկայինը: Պատասխան

Իսկ Հարավային Ամերիկայինը: Պատասխան

Իսկ Հարավային Ամերիկայինը: Պատասխան

Նկ. 31.

Ինչո՞վ է բացատրվում անապատների գոյությունն Աֆրիկայի և Հարավային Ամերիկայի արևմտյան ափերին: Պատասխան

Ի՞նչ ժողովուրդներ են ապրում անապատներում (տես մարդկային ցեղերի քարտեզը, նկար 31): Պատասխան

Աւելացանք 37.—Բուսականության քարտեզի վրա (նկ. 30) մուկ կանաչ գույնով ներկեցեք մերձարևադարձային մշտադալար ծառերի շրջանները: Անվանեցեք այն գլխավոր լեռները, վորտեղ այդ ծառերն աճում են: Պատասխան

Ի՞նչպիսի բարեխառնություն է լինում այնտեղ ձմեռը (տես հունվարի իգոտերմերի քարտեզը, նկ. 24):

Հիշատակեցեք այն լեռները, վորտեղ թեյ է աճում: Պատասխան

Վո՞րտեղ շատ բամբակ են ցանում: Պատասխան

Հնգամյա պլանով ԽՍՀՄ վո՞րտեղ են ընդարձակվում բամբակի և վուշի ցանքերը: Պատասխան

Աւելացանք 38.—Բուսականության քարտեզի վրա ներկեցեք արևադարձային անտառների շրջանները: Տվեք այն գետերի անունները, վորոնց ափագոտներում են տարածվում արևադարձային անտառների ընդարձակ շրջանները: Պատասխան

Ի՞նչ բարեխառնություն է տիրապետում այդ շրջաններում հունվարին և հուլիսին: Պատասխան

Ինչո՞ւ տեղումներ են թափվում այնտեղ տարվա մեջ: Պատասխան

Ի՞նչ ժողովուրդներ են ապրում Ասիայի արևադարձային անտառների շրջանում: Պատասխան

Աֆրիկայի: Պատասխան

Ամերիկայի: Պատասխան

Աւելացանք 39.—Բուսականության քարտեզի վրա ներկեցեք սավանների շրջանը: Վեր աշխարհամասերում և հատկապես վորտեղ են ամենից շատ տարածված սավանները: Պատասխան

Ինչո՞ւ սավաններում անտառ չի աճում: Պատասխան

Ի՞նչ ժողովուրդներ են ապրում Ասիայի մշակված սավաններում: Պատասխան

Ի՞նչ ժողովուրդներ են ապրում Աֆրիկայի սավաններում: Պատասխան

Ամերիկայի (տես մարդկային ցեղերի քարտեզը, նկ. 31): Պատասխան

Աւելացանք 40.—Աշխարհագրական ատլասի մեջ, համաշխարհային քաղաքական քարտեզ կողքին գծված է մարդկային ցեղերի գունատիպ քարտեզը: Այդ քարտեզում հիման վրա տարբեր գույներով ներկեցեք սպիտակ, սև և դեղին ցեղերի տարածման տեղերը: Նույնպիսի գույնով ներկեցեք և պայմանական նշանները (նկ. 31):

Աւելացանք 41.—Կովկասի համը քարտեզի վրա Անդրկովկասի մասում նրա հյուսիսային և հարավային սահմանների վրայով կարմիր գիծ քաշեցեք: Ներկեցեք Սև և Կասպից ծովերը: Իրենց տեղերում գրեցեք հետևյալ անունները՝ Սև ծով, Թուրքիա, Ախուրյան, Արաքս, Պարսկաստան, Կասպից ծով, Բաթում, Բազու և Հյուսիսային Կովկաս (նկ. 32):

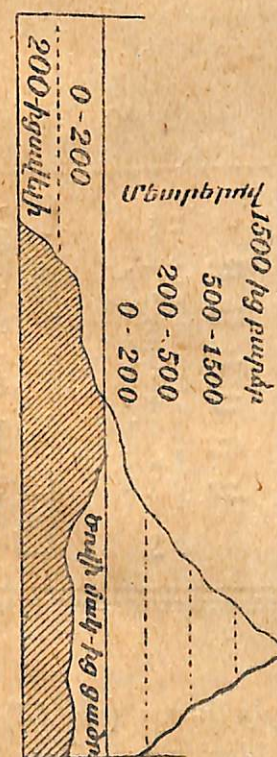

ԱՇԽԱՏԱՆԳ 42. — Կովկասյան լեռնաշղթայի վրայով անցնում է մի գեղեցիկ խճուղի, վորը կոչվում է Ռազմավիրական ճանապարհ: 33-րդ նկարը ցույց է տալիս, թե ինչպես այդ ճանապարհը թիֆլիսից սկսած հետզհետե բարձրանում է և ապա կրկին իջնում մինչև Վլադիկավկազ:

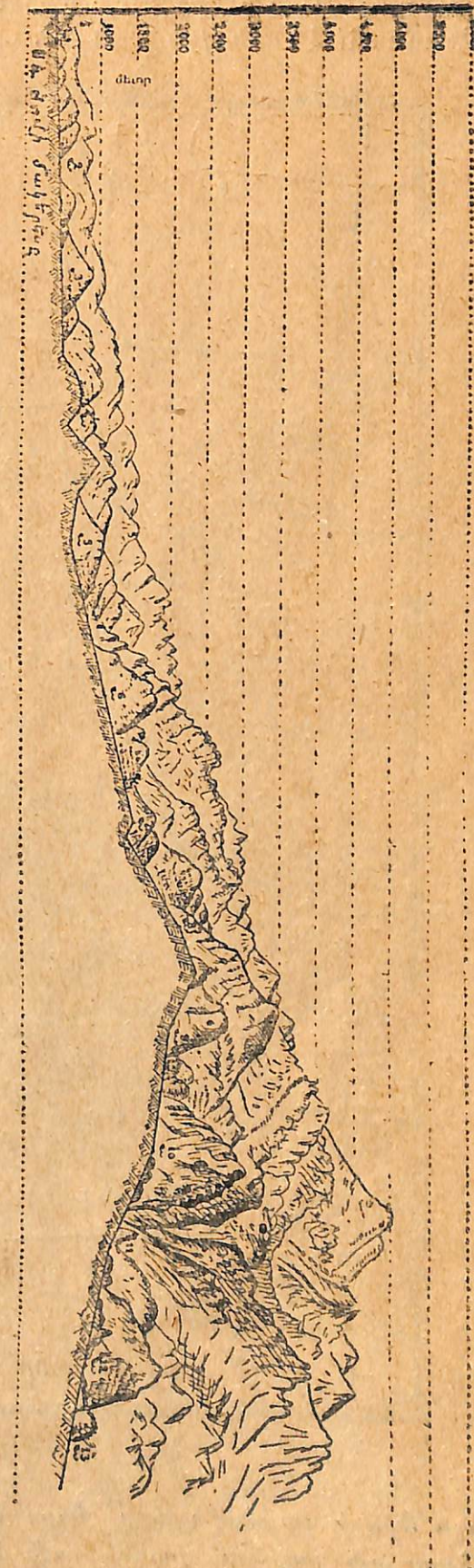
Բարձրությունները ցույց տվող գծերը քաշեցեք մինչև վերջը և հետո վորոշեցեք, թե այդ ճանապարհը հետևյալ չորս կետերում ծովի մակերևույթից ինչ բարձրություն ունի—1) Թիֆլիսի մոտ մետր, 2) Կրեստովալա լեռնանցքի մոտ մետր, 3) Կազբեկ կայարանի մոտ մետր, 4) Վլադիկավկազի մոտ մետր:

Հայաստանի քարտեզի վրա գտեք Յերևանը, Յեղեղուկան և Դիլիջանը, Դրանցից վո՞րն է ա-
վելի բարձր ծովի մակերևույթից (այդ անուննե-
րի մոտ գրված թվերը ցույց են տալիս բաձրու-
թյունը մետրերով)։

Աւելացանք 43. — Դիտեցե՛ք Անդրկովկասի գո-
նաւիշ քարտեզը (աշխարհագրական ատլաս) և
պարզեցե՛ք, թե տարբեր բարձրութիւնների հա-
մար ինչ պայմանական գոլշներ են վերցված:

24. 34.

24. 83.

Ներկեցեք 34-րդ նկարը նման գույներով:

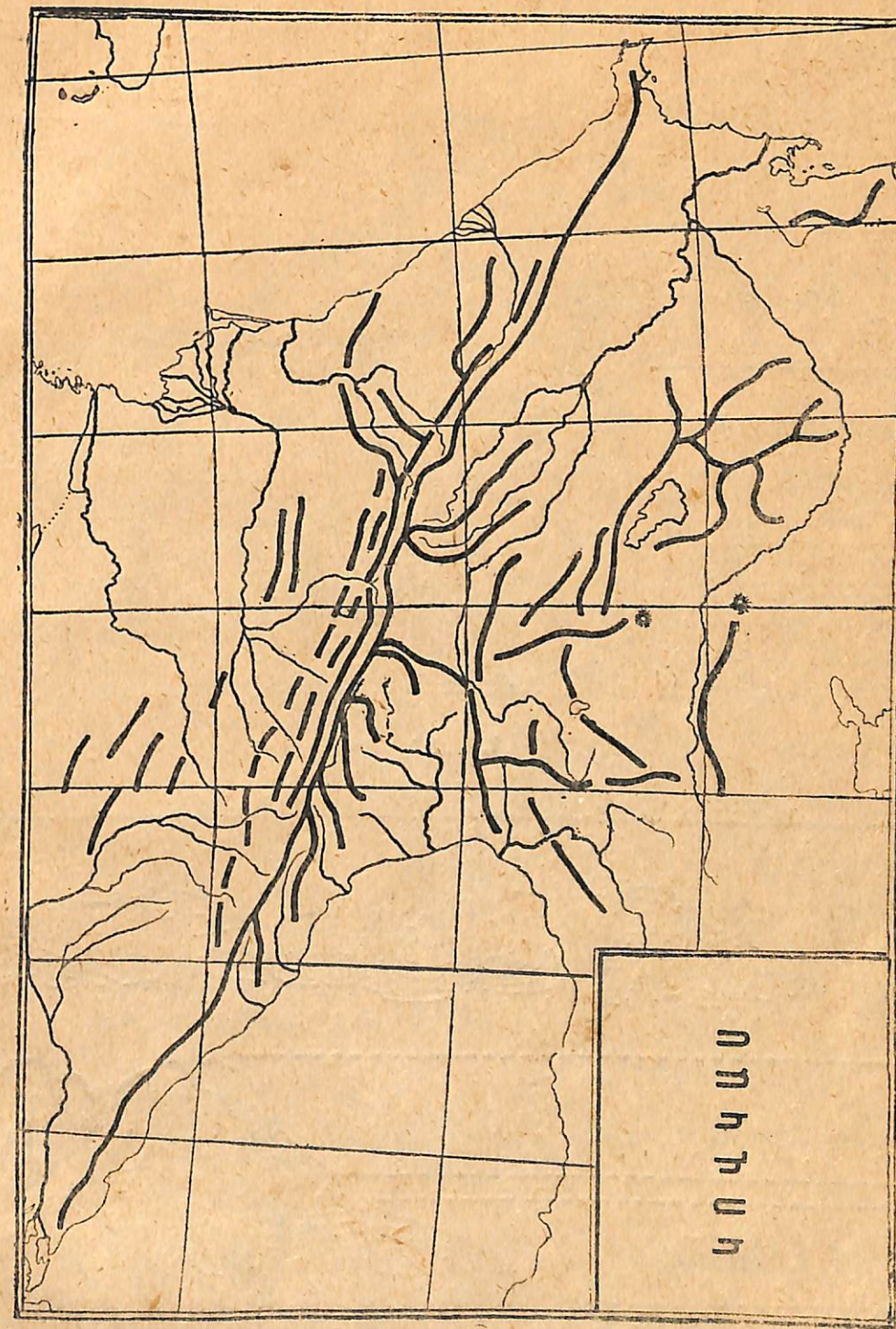
ԱՇխատանք 44. — Կովկասի ռելիեֆը քարտեզի վրա ցույց տվեք Կովկասյան լեռնաշղթան,

Նկ. 35.

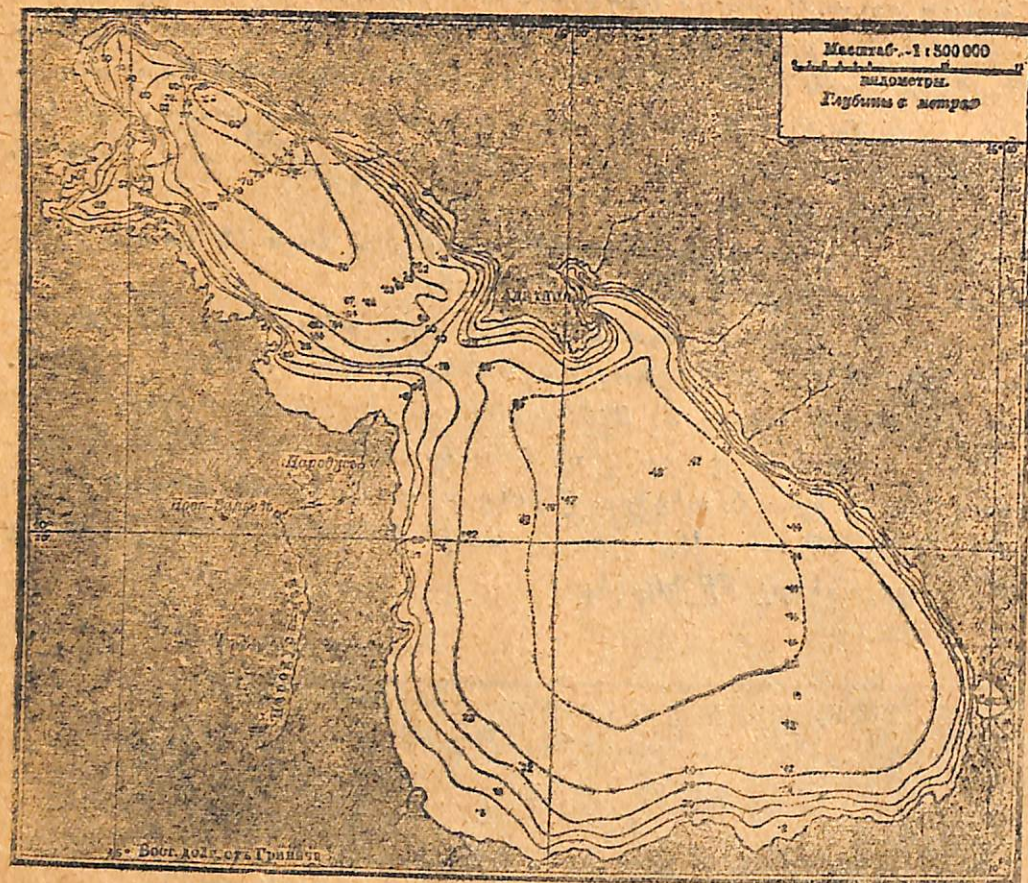
Կուրի և Ռիոնի դաշտավայրերը, Փոքր Կովկասը կամ Հար. Անդրկովկասը (նկ. 35):
 Բոլոր այն վայրերը, վորոնք ծովի մակերևույթից ցածր են, ներկեցեք մուգ կանաչ գույնով, մինչև 600 մետր բարձրություն ունեցող տեղերը՝ բաց կանաչ գույնով, իսկ ավելի բարձր տեղերը՝ դարչնագույն: Նույն գույներով ներկեցեք նաև պայմանական նշանները:

ԱՇխատանք 45. — Կովկասի քարտեզի վրա քաղած հաստ գծերը ցույց են տալիս գլխավոր շղթաների ուղղությունը (նկ. 36):

Նկ. 36

Ցույց տվեք ձեր սովորած շղթաները և ապա կողքին գրեցեք նրանց անունները (կարող եք ոգտվել Անդրկովկասի քարտեզով, աշխարհագրական ատլասից):

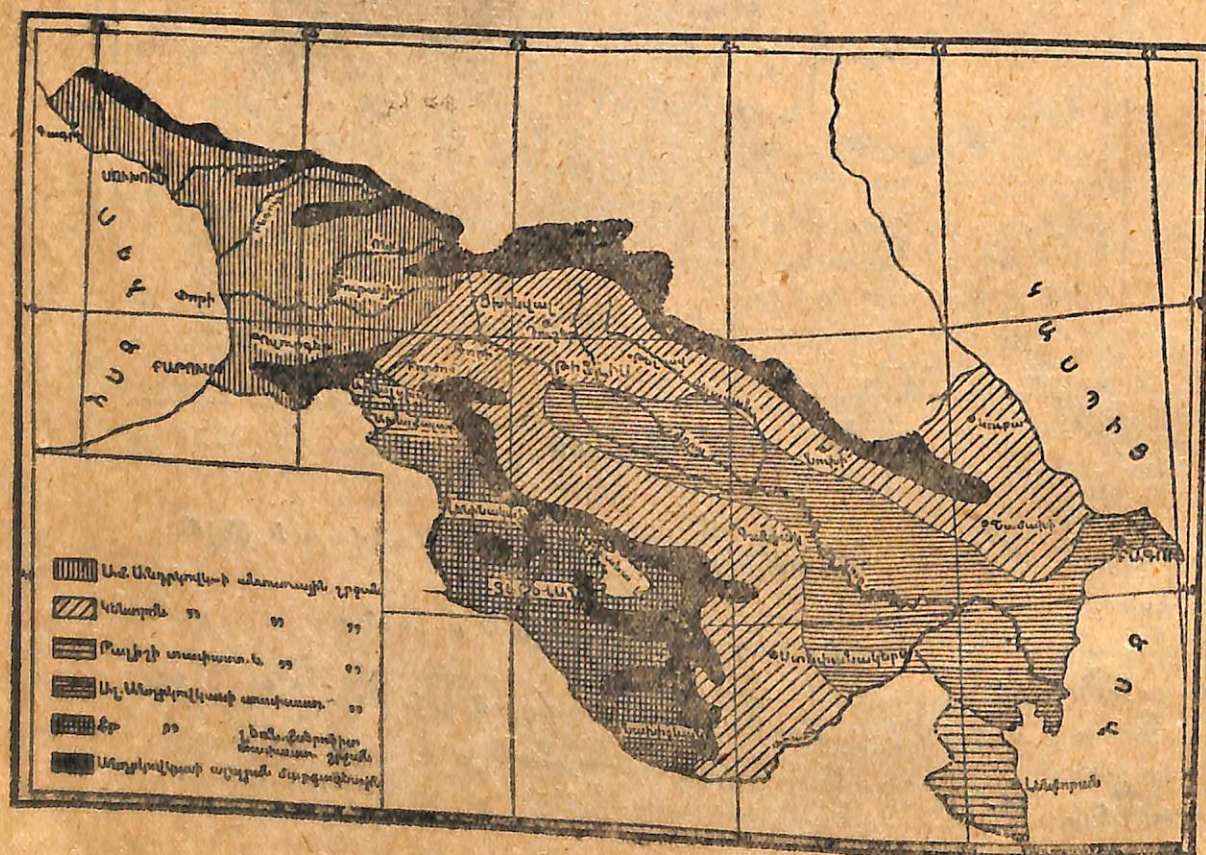
Նկ. 40.

Աշխատանք 49. — 40-րդ
նկարը ցույց է տալիս
Սևանա լճի խորութիւն-
ները:

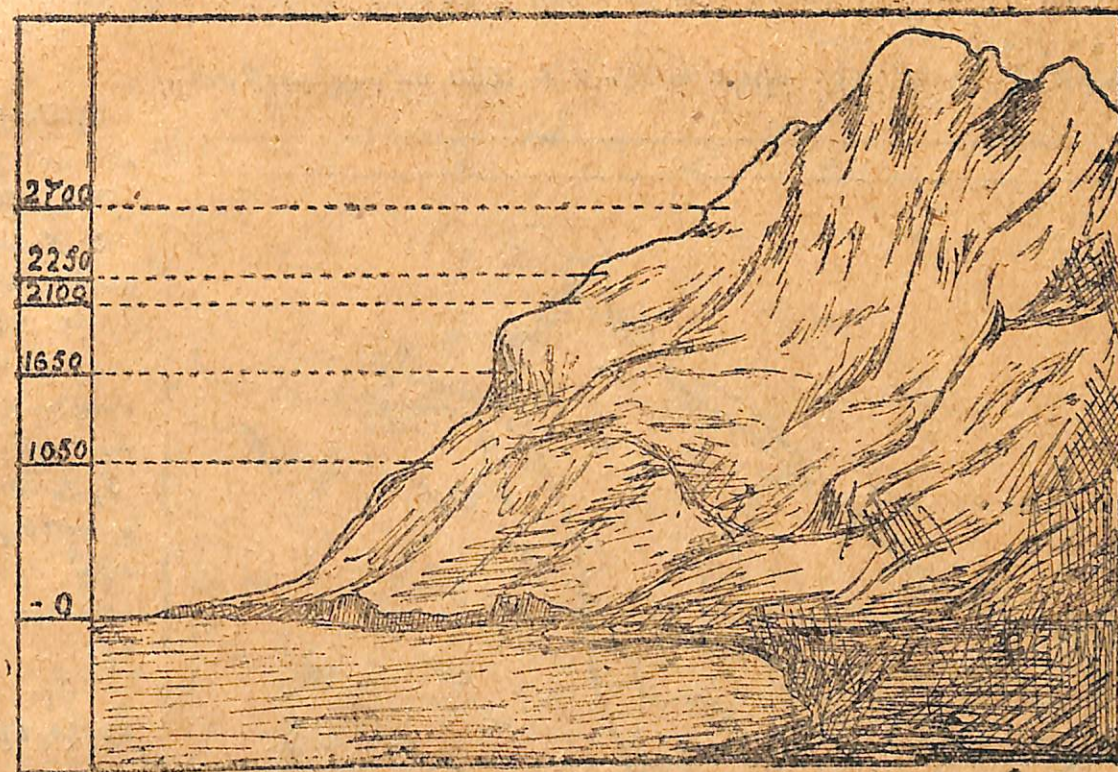
Տարբեր խորութիւննե-
րը ներկեցեք կապույտ
գույնով այնպես, վոր ա-
մենախոր տեղերը լինեն
ամենից ավելի մթնա-
գույն:

Աշխատանք 50. — 41-րդ
նկարը ցույց է տալիս
Անդրկովկասի բուսական
շրջանները:

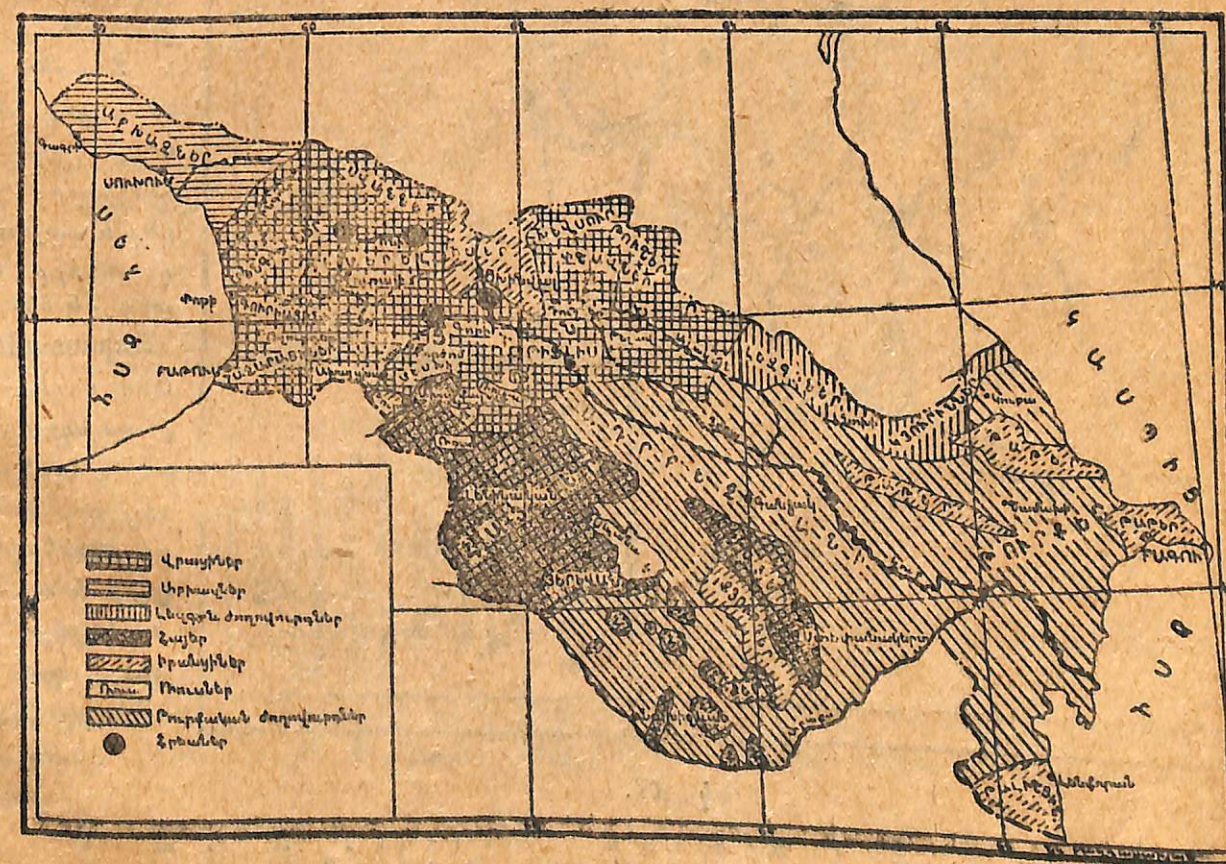
Արևմտյան Անդրկովկա-
սի անտառաին շրջանը
ներկեցեք մութ կանաչ
գույնով, կենտրոնականը՝
բաց կանաչ գույնով, Թա-
լիշինը՝ կանաչ, Արևելյան
Անդրկովկասի տափաս-
տանինը՝ դեղին, իսկ մնա-
ցած 2-ը մի ներկեք:

Նկ. 41.

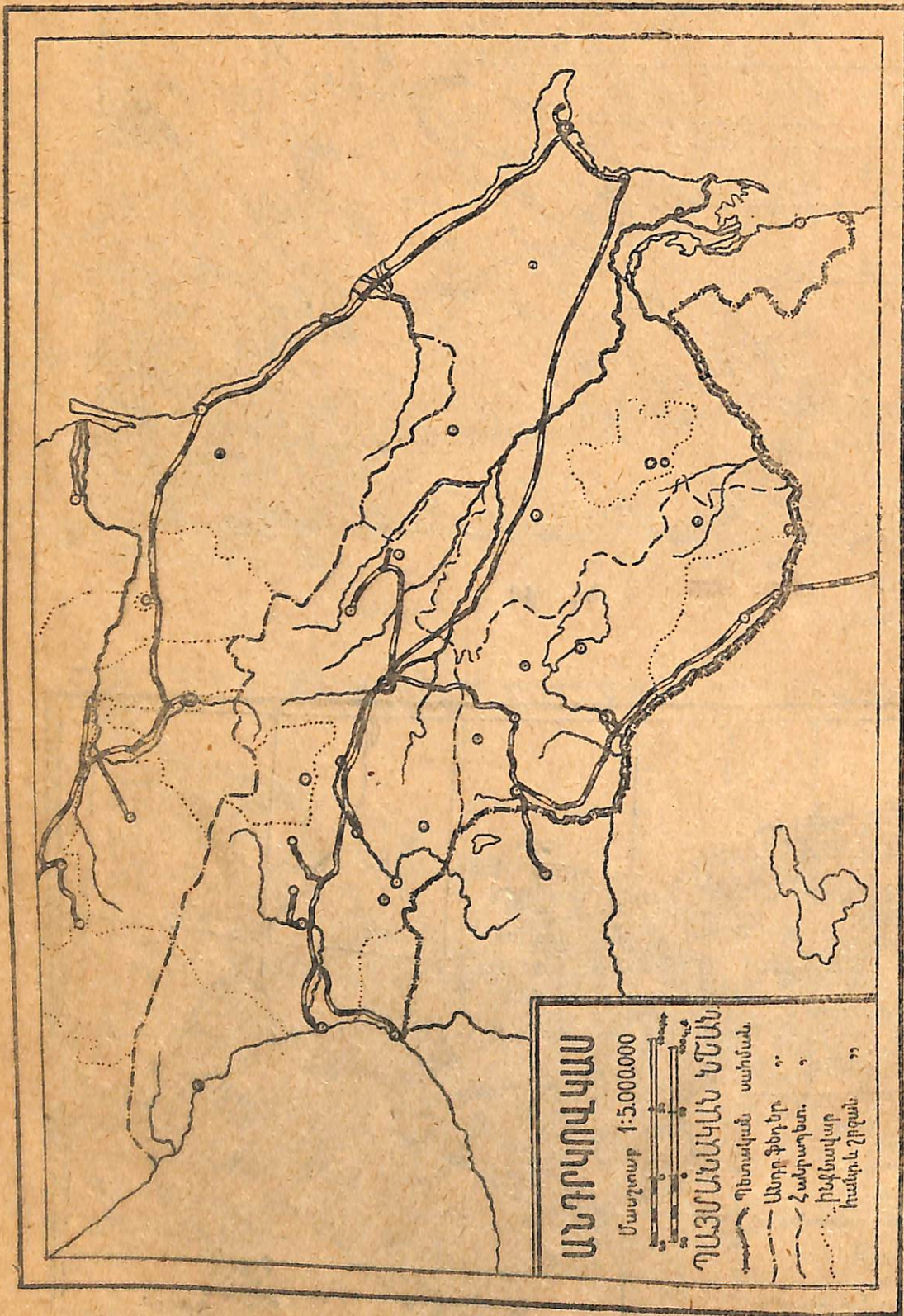
Նկ. 42.

Նկ. 43.

Աւստան 51.—42-րդ նկարի վրա քաղցեցեք Արեւմտեան Աղբակի վանքի բնակավայրի մեղրածի գոտիներն ըստ արմ.

1) Լիանալիս անտառների գոտին հասնում է 1050 մ. բարձրութիւն.

2) Սաղարթավոր անտառների գոտին՝ մինչև 1650 մ.

3) Փշատերև անտառների գոտին՝ մինչև 2100 մ.

4) Վերին անտառային սահմանի գոտին՝ մինչև 2250 մ.

5) Կարապետ բնակավայրի մինչև մշտական ձյունի սահմանը.

Այս գոտիները ներկայից տարբեր գոտիներով (նկ. 42 տես 35 էջ).

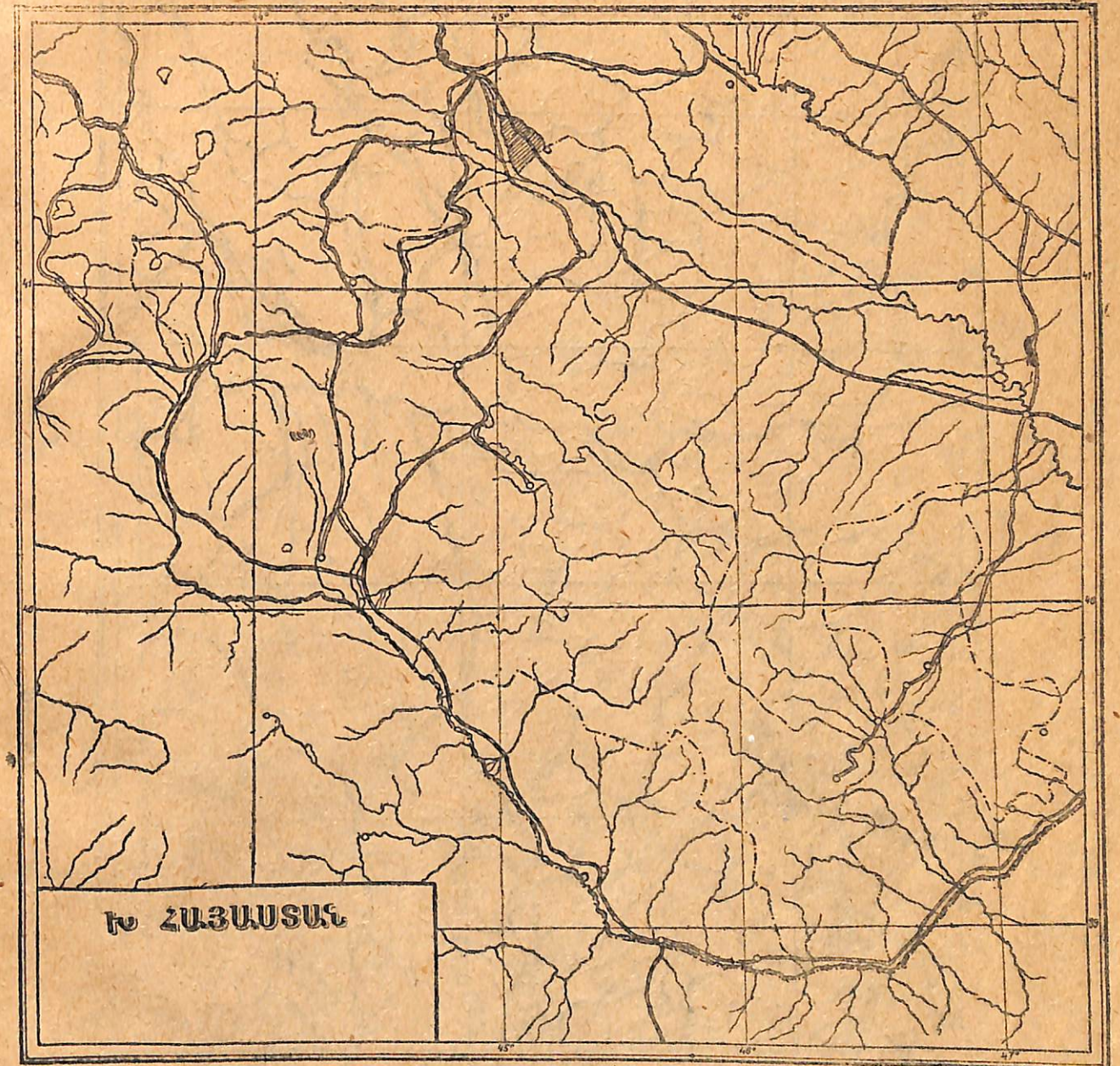
Աւստան 52 — 43-րդ նկարը Անգրիկի վանքի քաղաքի և Տարբեր ազգերը ներկայից տարբեր գոտիներով ներկայից և պայմանական դիտարկելով (նկ. 43 տես 35 էջ).

Աւստան 53 — Անգրիկի վանքի համար քաղաքի վրա տարբեր գոտիներով ներկայից հանրապետութիւնների տեղերը և ապա նշանակեցեք նրանք վարչական կենտրոնները (նկ. 44):

նկ. 44.

Աւստան 44.—Մատնագիր դիմ քաղցեցեք հետևյալ լեռնաշղթաների վրայով.
1. Յերևան—Թիֆլիս—Բաքու, 2. Յերևան—Թիֆլիս—Բաթում,

3. Բաքու—Թիֆլիս—Բաթում 4. Բաքու—Թիֆլիս—Յերևան—Ջուլֆա.
Աւստան 55.—Հայաստանի համար քաղաքի վրա գրեցեք իրենց տեղերում Վրաստան

նկ. 45.

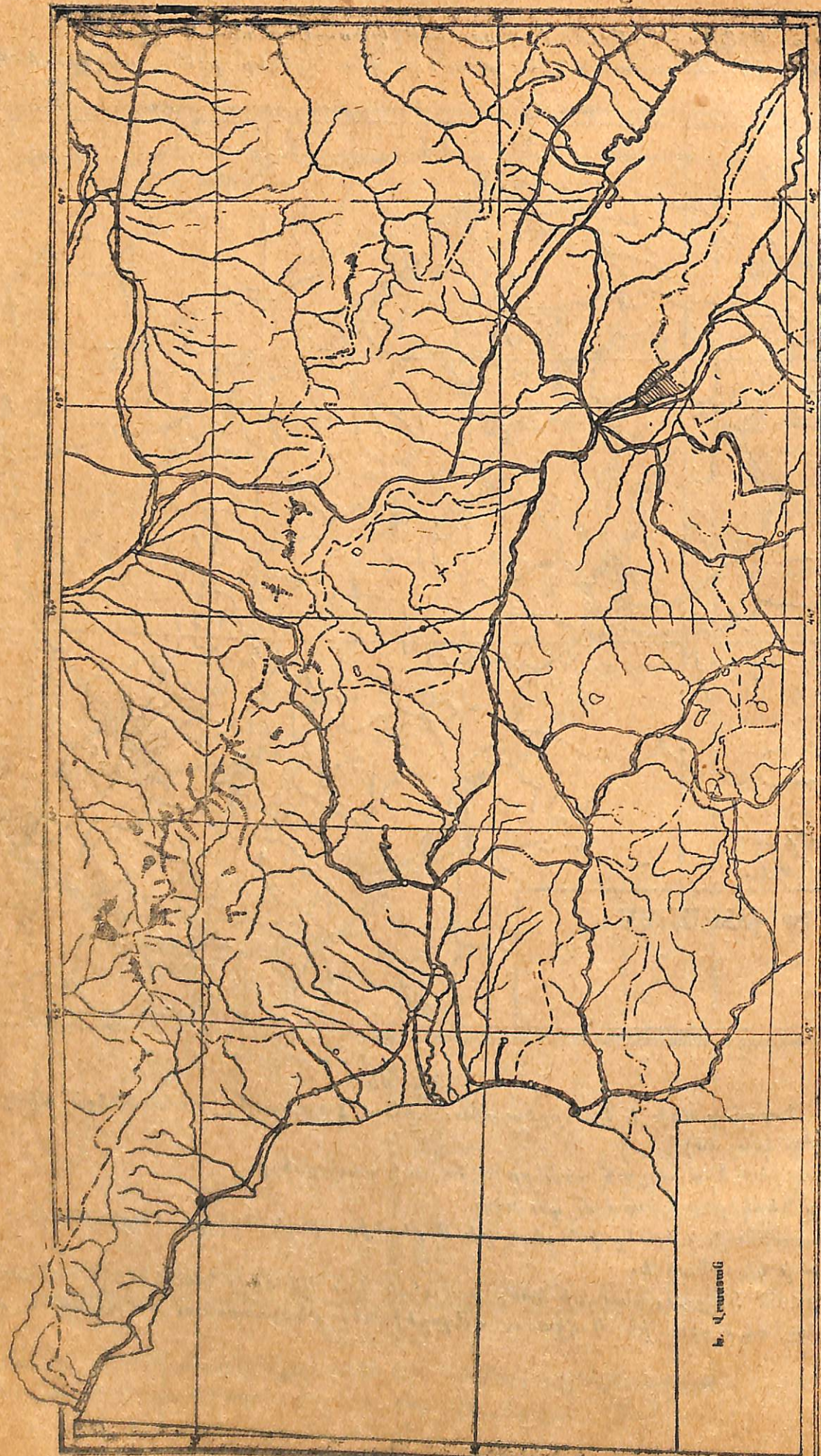
Աղբակի, Պարսկաստան և Թուրքիա անուններով Հայաստանի սահմանների վրայով կարմիր գիծ քաղցեցեք (նկ. 45):

Նշանակեցեք ձեր անցած գետերը և հայտնի քաղաքները:

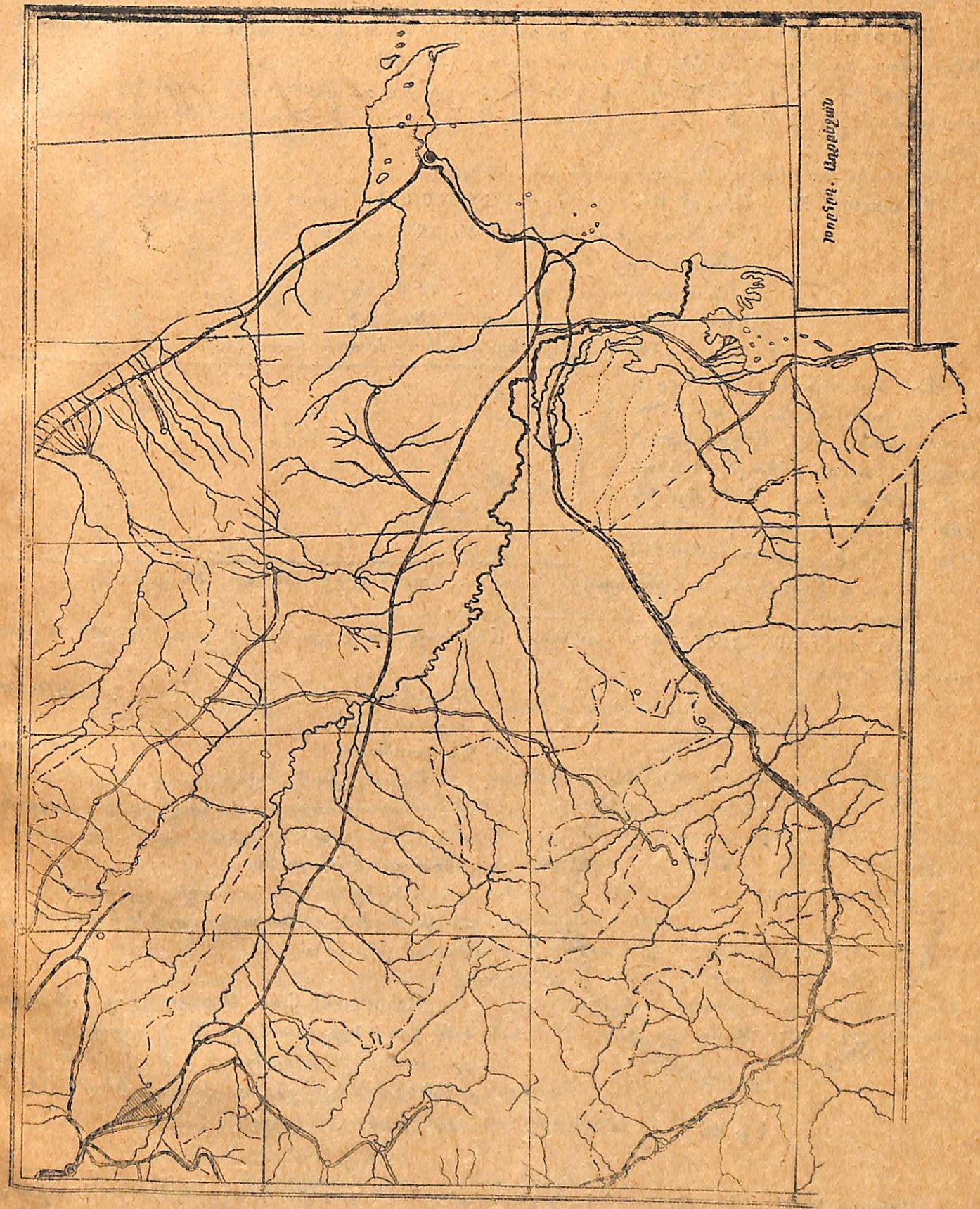
Սկանը ներկայից կապույտ գույնով:

Մասնատարի ոգնութիւնը իմացեք, թե Յերևանից մինչև Թիֆլիս (լեռնաշղթա լեռնաշղթա) և այլ կիլոմետր է:

Աւստան 56.—Վրաստանի համար քաղաքի վրա Սև ծովը ներկայից կապույտ գույնով: Նշանակեցեք «Հրաշխալին Կովկաս», «Աղբակի», «Հայաստան», «Թուրքիա» անունները (նկ. 46):

Նկ. 46.

Նկ. 47.

Դրեցեք իրենց անդերում ձեզ հայտնի միջանի քաղաքների և գետերի անունները։
Սև ծովը Վրաստանի վտճիկ էր կոչում և գտնվում էր Վրաստանի հարավում։
Մասշտաբով հափեցեք Բիֆլիսի և Բաթումի միջի հեռավորությունը։

Աճխատան 57. — Աղբբեջանի համը քարտեզի վրա նշանակեցեք հարևան լեռները և անտառները: Կասպից ծովը ներկայացեք կապույտ գույնով (նկ. 47):

Աղբբեջանի սահմանների վրայով կարմիր գիծ քաշեցեք: Հայաստանի քարտեզի վրա գրծված է Նախիջևանի Ս. Խ. Հ., վորը մտնում է Աղբբեջանի մեջ: Նրա սահմանների վրայով կարմիր գիծ քաշեցեք:

Նշանակեցեք գետերի և քաղաքների անունները:

Աճխատան 58. — Ամբողջ Անդրկովկասում 18,500,000 հեկտար հող կա, վորից

Վարելահողերը կազմում են 19.8 տոկոս

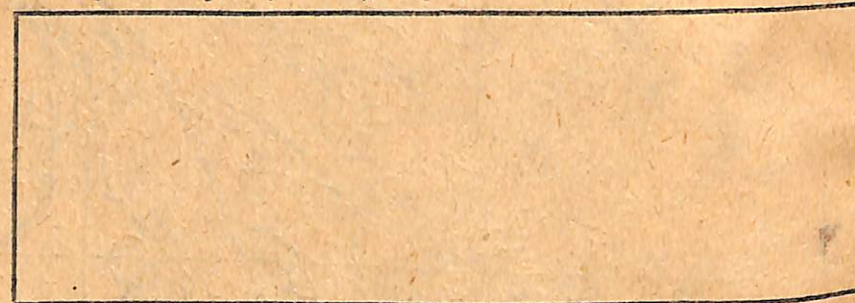
Անտառները » 17.4 »

Արոտատեղերը » 21.6 »

Անպետք հողերը » 19 »

Այլ հողերը (անատեղեք, ագիներ և այլն) կազմում են 22.2 տոկոս:

Այս քառանկյունին այնպիսի մասերի բաժանեցեք, վոր համապատասխան լինի Անդրկովկասի տարբեր հողերի մեծություն և ապա ամեն մի մասը ներկայացեք վորև գույնով: Դիագրամի տակ տրվեց գույների բացատրությունը:

Ինչո՞ւ Անդրկովկասում արոտատեղերն ու անպետք հողերը մեծ տեղ են բռնում:

Դատասխան

Աճխատան 59. — 1931 թվին ամբողջ Անդրկովկասում ցանվել է մոտ 257 000 հեկտար բամբակ, վորից՝

Աղբբեջանում (կլոր թվով) 210 000

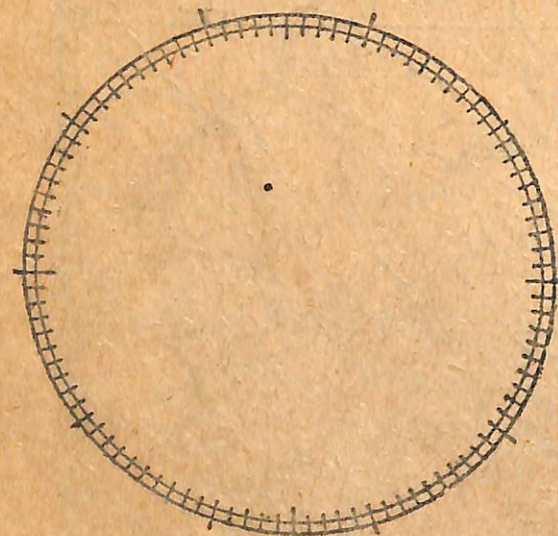
Հայաստանում 26 000

Վրաստանում 21 000

Շրջանը բաժանեցեք լեռնեք մասի, վորոնցից մեկը համապատասխանի Աղբբեջանի բամբակի ցանքսի մեծության, յերկրորդը՝ Հայաստանի, յերրորդը՝ Վրաստանի:

Ներկայացեք այդ մասերից լուրջաբանչուրը մի գույնով և տակը տվեք գույները բացատրությունը (նկ. 48):

Աճխատան 60. — Անդրկովկասի անտեսական քարտեզի վրա (նկ. 49) խաղողի, մետաքսի, բամբակի, ծխախոտի և թելի տարածման շրջանները ներկայացեք տարբեր գույներով (նկ. 49 տես 41 եջ):

Նկ. 48

Աճխատան 61. — Անդրկովկասի համը քարտեզի վրա Սուխումի մոտ նկարեցեք ծխախոտի փոքրիկ տերև: Այդպիսի մի տերև ել նկարեցեք քարտեզի տակ և կողքին գրեցեք «Մի քախոտ» (նկ. 41):

Աճխատան 62. — Անդրկովկասի համը քարտեզի վրա Բաթումից փոքր ինչ հյուսիս (վորտեղ Ջավան է) նկարեցեք թելի մի փոքրիկ կապոց (դաշկա) կամ ճյուղ, ապա քարտեզի տակ նկարեցեք նույնպիսի մի կապոց և կողքին գրեցեք «Թել» (նկ. 44):

Այս առաջան 63. — Անդրկովկասում ստացվում է մոտ 8 1/2 միլիոն վեզրի գինի, վորից

Վրաստանը տալիս է 5,000,000 վեզր

Աղբբեջանը » 2,000,000 »

Հայաստանը » 1,500,000 »

Նկ. 49.

Նկարեցեք լեռնեք շիշ, վորոնցից մեկի բարձրությունը լինի 1 1/2 սանտիմետր, յերկրորդինը՝ 2 սանտիմետր, իսկ յերրորդինը՝ 5 սանտիմետր: Իրանցից լուրջաբանչուրի տակ գրեցեք համապատասխան հանրապետության անունը: Կատանաք Անդրկովկասում ստացվող գինու գինադրամը:

Աճխատան 64. — Անդրկովկասի համը քարտեզի վրա զանազան նշաններ (ասող, քառանկյունի, լեռանկյունի, շրջան և այլն) դրեք այն բոլոր տեղերում, վորտեղ հանք է ստացվում, և ապա քարտեզի տակ տվեք նրանց բացատրությունը (նկ. 44):

Աճխատան 65. — Հայաստանի, Աղբբեջանի և Վրաստանի համը քարտեզների վրա նշանակեցեք զրբում հիշած բոլոր քաղաքները (ոգովեցեք ոտլասից): (Նկ. 45, 46, 47):

Աճխատան 66. — Հայաստանի քարտեզի վրա կատարեցեք հետևյալ աշխատանքները (նկ. 45):

1. Ցերեանի մոտ նկարեցեք մեկ շիշ գինի, մեկ տուփ կոնսերվ, մեկ ելեկտրական լապտեր, մեկ գործարան.
2. Լենինականի մոտ նկարեցեք մեկ գործարան.
3. Ստեփանավանի և Նոր-Բայազետի մոտ նկարեցեք մի կով.
4. Զարաթիլիսայի մոտ՝ փեթակ.
5. Զաթարի և Ալլահվերդու մոտ՝ կաթնա (պղինձ).
6. Մեղրու մոտ՝ բոժոժ.
7. Սևանա լճում՝ ձուկ և այլն:

Քարտեզի տակ տվեք դրանց բացատրությունը:

ԳԻՆԸ 60 ԿՈՊ. (84, Ժ.)

РАБОЧАЯ ТЕТРАДЬ ПО ГЕОГРАФИИ

5-ый год обучения

Госиздат ССР Армении
Эривань-1932

20573

